

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

www.pravoslavlje.rs

Излази 1. и 15. у месецу

Број 1104 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. март 2013. године

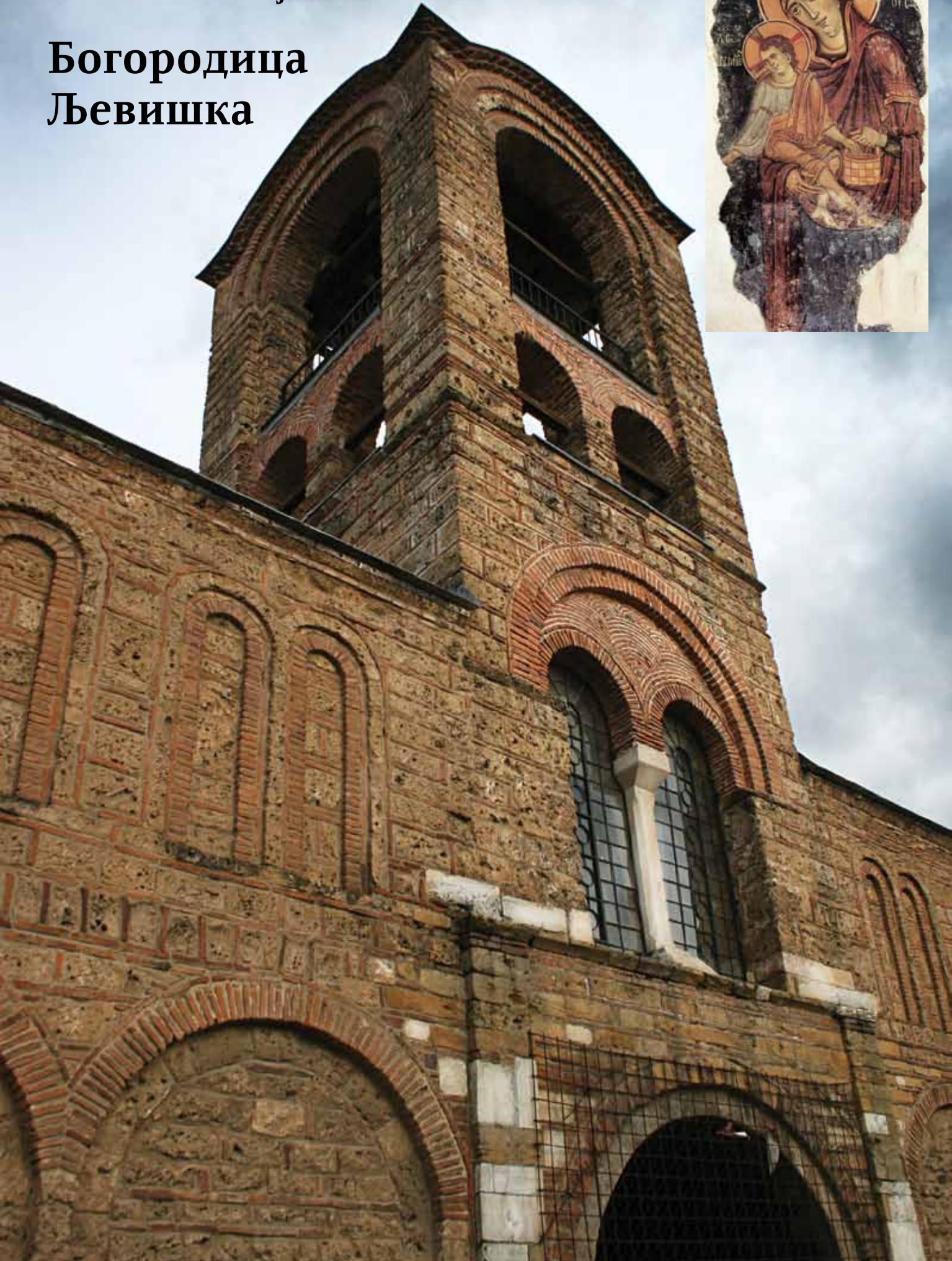
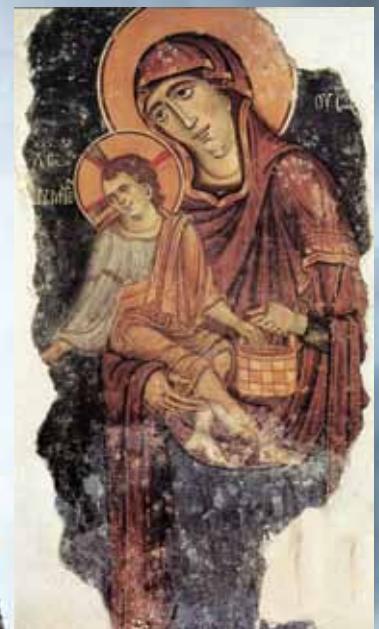
ISSN 0555-0114

9770555011004

Светиње Српске Цркве
– Косово и Метохија –

Богородица Љевишка

ПРАВОСЛАВЉЕ 1104

4
Активности Патријарха

7
У сусрет Часном посту

8
Богословско-молитвени лик
Петра II Петровића Његоша
Владимир Радовић и Крсто Станишић

9
Првопастир Бугарске
Олія Стојановић

10
Слава Патријаршијске капеле
Прошођакон Стеван Рајајић

12
Кратак коментар
на изјаве бискупа Немета
Епископ бачки др Иринеј

14
Друга, из затвора,
Окружна посланица
Архијериской охридски Јован

20
Разговор са Еп. Максимом
**Српско богословље
на енглеском језику**
Олія Стојановић

23
Прослава јубилеја у Пожаревцу
Прошођакон Златко Машин

24
Разговор са Бором Дугићем
Фрула је продужена душа
Славица Лазић

27
Религијски мотиви
у југословенском рокенролу
Данко Стражанић

28
Пут у Емаус (Лк. 24, 13–35)
(трети део)
гр Предраг Драјашиновић

30
Ишчекујући бели дим
гр Page Кисић

32
Реконструкција Цркве
Св. Архангела у Призрену
Александар Стамојевић

34
Уметник, посредник ка Богу
Светлана Новићић

36
Зачарани визионар
Прошођакон Зоран Андрић

37
Раздавање
Свештеник Миодраг Андрић

38
Свет књиге

39
Вести из прошлости

40
Наука, уметност, култура

42
Кроз хришћански свет

44
Из живота Цркве

На насловној страни:

Часни пост

Фотографија: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Президент мр Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Борбе Остојић

Чланови редакције
Президент др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двоброј.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Пореднички примерак 90 динара.
Предплатна за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплати не слати поштанском упутнициом!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун, девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKURSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Предплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786

e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција
preplata@spcrs.rs – предплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији.
Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају
ставове аутора.

Дизајн: Соба.рс

Графички припрема: Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А.Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 052/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Капеларије за сарадњу са црквама
и верским заједницама Владе Републике Србије

Званични пријеми

У суботу, 23. фебруара 2013. године, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је у Патријаршијском двору гувернера Јонских острва г. Спиридана Спируса, градоначелнике Крфа и Лефкаде г. Јаница Трепеклиса и г. Костаса Аравантиса, у пратњи амбасадора Грчке у Србији Димостениса Стоидиса и почасног конзула Србије на Крфу Спироса Мастораса.

Чланови делегације упознали су Његову Светост о животу нашег братског народа на овим грчким острвима. Током пријема учесници су потврдили велику историјску и животну повезаност наша два православна народа и још једном истакли да то пријатељство треба ојачавати и у временима која су пред нама.

Патријарх Иринеј је посебно истакао велику улогу Крфљана који су у Првом светском рату нашем народу, Цркви и војсци били уточиште, и да један век касније треба достојанствено обележити тај историјски тренутак српске и грчке историје.

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је 25. фебруара 2013. године у Патријаршији српској у Београду министра правде и државне самоуправе г. Николу Селаковића, државног секретара за послове државне управе гђу Гордану Стаменић, као и директора Канцеларије са сарадњу са Црквама и верским заједницама г. Милету Радојевића. Пријему је присуствовао и Епископ хвостански Г. Атанасије. Истога дана, Патријарх Српски је примио у Патријаршији српској гђу Нафсику Крусти, амбасадору Кипра у Београду.

Патријарх српски Г. Иринеј примио је 27. фебруара 2013. г. у Патријаршији српској делегацију Удружења потомака ратника ослободилачких ратова 1912–1920.

Наредног дана, 28. фебруара 2013. године, Патријарх српски Г. Иринеј примио је шефа делегације Европске уније у Србији г. Венсана Дежера. Пријему су присуствовала Преосвећена господа епископи: рашко-призренски Теодосије и ремезијански Андреј.

Истога дана, Патријарх Српски је примио професоре и питомце Војне гимназије и Војне академије.

Његова Светост је примио, 6. марта 2013. године, у Патријаршији српској у Београду у одвојеним посетама г. Велимира Илића, министра грађевинарства и урбанизма, и Јана Варсоа, амбасадора Словачке у Београду.

Истога дана Патријарх Српски је примио г. Млађана Динкића, министра финансија и привреде, и гђу Веру Калановић, министра регионалног развоја и локалне самоуправе. Пријему је присуствоваоprotoјереј-ставрофор Стојадин Павловић, директор Патријаршијске управне канцеларије.

Патријарх српски Г. Иринеј примио је, 7. марта 2013. године, у Патријаршији српској у Београду Високопреподобног Архимандрита Методија, игумана манастира Хиландар, са сарадницима из Фонда Задужбина Светог манастира Хиландара.

Претходног дана Његова Светост је примио проф. др Бранка Ракића, омбудсмана Београдског универзитета, и др Александра Раковића, научног сарадника Института за новију историју Србије.

На ПБФ-у

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј присуствовао је 25. фебруара 2013. године петој седници Наставно-научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду у академској 2012/2013. години.

Узвешти учешћа у свечаном делу седнице, Његова Светост је благословио и поздравио све наставнике и сараднике Факултета и истакао да се Богословски факултет не може одвојити од Цркве нити Црква од Факултета, јер су они повезани и заједнички делују, као и да је Факултет извор из којег се напајају наши свештеници, катихете, верници и уопште наша цела помесна Црква.

Патријарх Српски је присуствовао и радном делу седнице и тиме стекао непосредан увид у рад овог наставно-научног тела Факултета. *Извор: ПБФ*

Светосимеоновски пријем

На основу Годишњег програма сарадње Одбора за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке и Војне академије, и ове године је поводом празника Светог Симеона Мироточивог организован традиционални пријем за старешине и питомце Војне академије. Око педесет студената и њихових старешина присуствовало је вечерњем богослужењу у Саборном храму. После службе је у Патријаршијском двору уприличен пријем код Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја.

Његова Светост је том приликом подвикао да се оваквим сабрањима истиче да је српски народ једна целина у којој сваки њен део има своје важно поље деловања, као што су Црква и војска и додао: „Историја је показала да је тада српско биће у целини најснажније – када су се сви народни делови држали заједно и узајамно подржавали. Због тога је веома важно да се та повезаност и пројектирање обновљају и негују зарад опстанка и напретка нашег народа у целини.“

У име војних академаца Његовој Светости се обратио, најстарији по чину, пуковник Јанко Грандић. Захвалио је на великој подршци коју Црква пружа у процесу образовања и васпитања младих нараштаја у Војсци Србије. Посебно је истакао залагање Владике Атанасија и Одбора за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке. Пуковник Грандић је истакао важност

чињенице да млади људи у војним школама имају прилику да се сусрећу са црквеним великодостојницима, да обилазе манастире и друге светиње наше Цркве и боље упознају велико духовно наслеђе наше вере. *Свештеник Јован Бабић*

Дан Народне библиотеке

Народна библиотека Србије је низом манифестија обележила 181. годину постојања. На централној свечаности додељена је традиционална награда Библиотеке најбољој међу најчитанијим књигама. Овогодишњи лауреат је Слободан Тишима за роман *Бернардијева соба*. Прослави Дана Народне библиотеке, 28. фебруара 2013. године, су присуствовали Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, председник Републике Србије г. Томислав Николић, председник Владе г. Ивица Дачић, министар културе и информисања г. Братислав Петковић, Преосвећени Епископ ремезијански Г. Андреј, београдски надбискуп Станислав Хочевар и други. *Извор: Радио Слово љубаве*

Дан Војномедицинске академије

Свечаном академијом у Дому војске, 1. марта 2013. године, обележена је 169. година постојања Војномедицинске академије (ВМА). Свечаности су присуствовали Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, председник Републике Србије г. Томислав Николић, први потпредседник Владе и министар одбране г. Александар Вучић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић и други. Дан ВМА се обележава сваког 2. марта као сећање на 2. март 1844. године када је кнез Александар Карађорђевић потписао Указ којим се проглашава „Закон о устројењу шпитаља Централне војске“. *Извор: ВМА*

У Саборној цркви

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је у недељу, 3. марта 2013. године, Свету Архијерејску Литургију у београдској Саборној цркви, уз саслужење свештеника и ђакона и појање хора овога храма.

Јово Бајић

Архив Српске Православне Цркве

Патријарх српски Г. Иринеј посетио је 5. марта 2013. године обновљене просторије Архива Српске Православне Цркве у згради старог Богословског факултета. Отварању су присуствовали и чланови Светог Архијерејског Синода СПЦ, затим Владика бихаћко-петровачки Г. Хризостом, директор Канцеларије за односе са Црквама и верским заједницама др Милета Радојевић, директор Архива Србије др Мирослав Перешић, директор Републичког секретаријата за вјере Републике Српске г. Јово Турањанин и многи други. У разговору са директором Архива мр Радованом Пилиповићем Његова Светост је упознат са шестомесечним радом архивиста СПЦ који раде на измештању, класификацији и систематизацији архивске грађе која се налази у звонику Цркве Св. Марка у Београду. Поводом отварања обновљених просторија Архива у Српској Патријаршији је приређен пријем за великолестојнике СПЦ и учеснике јавног и културног живота у Републици Србији и региону.

У Патријаршијској капели

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј началствао је 7. марта 2013. године Светом Заупокојеном Литургијом у Патријаршијској капели Светог Симеона Мироточивог.

Његовој Светости саслуживали суprotoјереј-страгофор Саво Јовић, главни секретар Светог Архијерејског Синода, директор Патријаршијске управне канцеларије protoјереј-страгофор Стојадин Павловић, службеник Канцеларије САС за међуцрквене односе и уредник Информативне службе СПЦ јереј Владимир Вранић и јереј Борјан Антић, парох први Цркве Свете Тројице. Богослужењу су, поред запослених у Патријаршији српској и Архиепископији београдско-кralovачкој, присуствовали и Преосвећена господа епископи: хвостански Атанасије и ремезијански Андреј.

У наставку Свете Литургије служен је паастос упокојеним патријарсима, задужбинарима, службеницима и радницима Патријаршије српске и Архиепископије београдско-карловачке.

На Задушнице

Патријарх српски Г. Иринеј началствао је 9. марта 2013. г., на Задушнице, Светом Заупокојеном Литургијом у Саборној цркви. Његовој Светости саслуживали су свештеници и ђакони Саборног храма.

У наставку Свете Литургије одслужен је паастос блаженопочившим патријарсима, архиепископима, митрополитима, епископима, као и упокојеним свештенослужитељима, ктиторима, добротворима, приложницима и парохијанима овога светога храма.

Пост – корак ка преумљењу

У сусрет Часном посту

Постом радостим наду моју у Тебе, Грјадушчи Господе мој.

Пост убрзава моју припрему за долазак Твој, једино чекање мојих дана и ноћи.

Пост отањава тело моје, да би оно што остане могао лакше осветлiti духом.

Св. Владика Николај Велимировић

Господе и Владико живота мога, дух лењости, мрзовље, властољубља и празнословља не дај ми. Дух целомудрености, смиrenoумља, трпљења и љубави – даруј мени слузи Своме. О, Господе Царе, даруј ми да сагледам своје грехове, и да не осуђујем брата свога, јер си благословен у векове векова. Амин.

Великодосна молитва Св. Јефрема Сирине

Нека се овај пост (тј. Четрдесетница) врши пре поста Пасхе (тј. Страсне седмице), почињући од другог дана седмице (тј. понедељка), а завршавајући је у петак: затим почињите свету седмицу Пасхе (тј. страдања Христових), постећи са страхом и трепетом у све њезино време, свакодневно приносећи молитве због сагрешења.

Апостолске установе

Четрдесетницу, до седам дана пре Пасхе (тј. до Страсне седмице) Црква проводи у посту. Осим тога, и шест дана Пасхе (тј. Страсну седмицу) сав народ проводи у сухоједенију.

Св. Епифаније Кийарски

Неки се људи боје поста, мада Црква назива Велики пост „светло време поста“. Православни монаси – испосници, као Антоније Велики и многи други, постили су целог свог живота, били здрави и дуго поживели. Лекари нам препоручују извесне дијете и ми се тога слепо држимо. Зашто онда не бисмо послушали Бога, који је највећи видар и који нам пост препоручује као благотворан лек и за душу и за тело? Зар не видимо оне, који сувише једу и пију, како пате од тешких и неизлечивих болести и како млади умиру?

Св. Владика Николај Велимировић

Човек кроз пост постаје јагње... Пост понекад чини питомим и смиреним чак и дивље животиње и звери. Можеш их видети како прилазе човеку када су гладне. Инстинктивно осећају да ће угинути од глади, међутим,

ако се приближе човеку и потраже храну, можда им се ништа неће догоditи.

Старац Пајсије Светојорач

Још у Старом Завету Господ наређује пост као „уредбу вечну“. У Новом Завету Исус Христос, чистећи пост од фарисејских примеса и кварења, даје му нову божанску потврду велећи да ће Његови ученици постити, а особито тиме што је Сам постio. Овим нас је поучио, вели Свети Василије Велики, „да се постом снажимо и да се привикавамо на подвиге у искушењима“.

Патријарх српски Павле

Нема истинске обнове људског бића, нема промјене човјеку, праве, моралне, духовне, економске, душевне, без поста. Нема важније дужности управо за модерног човјека од његовог повратка посту. Посту као дубинском преумљењу, преусмјерењу цјелокупног људског бића, као људском напору, како би рекао Солжењицин, на самограничење, на уздржање, васпитање, унутарње своје воље, своје слободе. Тај и такав пост је нешто што Црква проповиједа од памтивијека.

*Митрополит црнојорско-приморски
Амфилохије Радовић*

Велика Четрдесетница нас поучава да своју свакодневицу живимо скромније него уобичајено, без хулних претеривања, трошења и амбиција! Да разбаштинимо похлепу, да превидимо изазове рекламирања, које непрестано истиче нове лажне потребе, и да се ограничимо на апсолутно неопходно, са достојанственом и намерном довољношћу! Да не будемо потрошачко стадо незаситих, непромишљених и људи без срца, већ друштво осетљивих људи, дајући у љубави место и руку помоћи другоме, нашем „ближијем“, који заостаје и који је унесрећен!

Патријарх константинојољски Вароломеј

Приредила М. Петровић

Предавање Архиепископа цетињског и Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија на ПБФ

Богословско-молитвени лик Петра II Петровића Његоша

Негово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије одржао је 1. марта 2013. г. предавање у амфитеатру Православног богословског факултета Универзитета у Београду на тему „Богословско-молитвени лик Петра II Петровића Његоша“.

На самом почетку, Митрополит је казао да је Његоша посматрао више као песника и писца *Горской вијенца*, где историјска драма задобија космичке димензије у његовом времену и по много чему добија метафизичка својства. Међутим, после читања Густава Крклеца, који пише да још нико није прозрео на прави начин у откривења Његошеве; и све више читајући *Лучу*, његове песме и његова мања дела, увидео је да су ове речи Густава Крклеца заиста истините. Читајући поново Његоша, а нарочито *Лучу*, Митрополит је схватио да се заиста ради о откривењима која нико пре њега није осетио, доживео и записао.

Тај пустињак цетињски, који је учио богословље под зvezдама, прозрео је у оно што он назива *тајном свесветија*, тајну свих постојећих светова – на начин који је заиста откривењски, начин који се сусреће у Јовановом Јеванђељу. Митрополит упоређује откривење Његошево и Откривење Јованово. Откривење Јованово говори о историји, историјским збивањима и о Слову Божијем око којега се одвија историјска, космичка и метаисторијска драма. У откривењу Његошевом је оно што се догађа у историји и што је темељ метаисторије – онога што називамо Есхатоном – већ доживљено, одиграло се и одиграва се: зачело се оног момента кад је Слово Божије све из ничега створило.

Реч Божија, Слово Божије које се обукло у човјечество, чијем закону је све покорно – управо то Слово Божије Његош налази у богослужењу Цркве. Његош је у свеукупном свом доживљају по преимућству литургијско биће, само што његова литургија није оно што се догађа у храму и човеку као храмуничтожноме, него је његова литургија, литургија која обухвата собом свеукупно биће. Нема бића, нема створења, неманичега од искони што се догађа, а да није дотакнуто и да није укључено у оно што Његош назива *Свештена литургија свесветија*.

Језик Његошев је језик богослужења: он се на њему васпитавао, и сви његови најдубљи богословски, философски и песнички изрази су позајмљени из богослужења, посебно из богослужења Свете Четрдесетнице. У својој раној младости он се попео на високо брдо попут Мојсија. И није случајно да је он тражио да буде похрањен на гори – на Ловћену где ударају муње и громови. Попевши се на високу гору, он бистро баца око пут престола Свемогућег Творца.

Митрополит је своје инспиративно и иссрпно предавање завршио парадигмом о рукотвореном и нерукотвореном храму у Његошевом поимању – дивећи се Храму Светог Петра, том олтару којим се Земља прославља, Његош је истовремено свестан да тиме са вечним пламом прашину употребљује. Колико год био величанствен Храм Светог Петра, ипак је то прашина у односу на онај вечни храм, на то огњиште, на тај Престо који представља вечни жртвеник на коме се служи вечна Литургија у сабору свесветија.

Владимир Радовић и Крстјо Станишић

Изабран нови
бугарски Патријарх

Првопастир Бугарске

„Патријарашко служење изискује одрицање од свега, ослањање на Бога и послушање Његовој светој вољи, спремност на следовање за Христом, који је смирио себе, будући послушан до смрти, и што смрти на крсту“ (Фил. 2, 8).“ (Из беседе новоизабраног Патријарха бугарског Г. Г. Неофита)

Новоизбрани Патријарх Бугарске Православне Цркве је Г. Неофит, бивши Митрополит Рuse. Након што се, у новембру месецу прошле године у 98. години живота упокојио претходни поглавар БПЦ, Патријарх Максим, Патријаршијски изборни црквени сабор, по Уставу БПЦ, је тајним гласањем, од три кандидата, 24. фебруара 2013. г. на патријарашки трон, већином гласова, изабрао Г. Г. Неофита.

Чланови Сабора су тајним гласањем бирали између три кандидата. Оно што је особеност изборног сабора БПЦ јесте чињеница да у самом гласању, поред архијереја, учествују и свештеници, монаси и монахиње, представници духовних школа и лаици. Такође, по Уставу БПЦ, кандидати за патријарашки трон не смеју бити млађи од 50 година, и треба да најмање пет година управљају епархијом као митрополити.

Бивши Митрополит русенски, а нови Патријарх Бугарски је рођен 15. октобра 1945. године у Софији. За монаха је пострижен 1975. године у манастиру Тројан, добивши име Неофит. Наредне године је рукоположен у јеромонаха. Од 1975. до 1977. г. био је диригент Софијског свештеничког хора, а од 1977. до 1980. г. предавач црквеног појања на Софијској духовној академији.

Блаженопочивши Патријарх Максим га је хиротонисао у епископски чин 1985. и поставио за викара Епархије софијске.

Од 1989. г. Епископ Неофит је био ректор Духовне академије „Св. Климент Охридски“ у Софији, а 1991. г. је изабран за декана Богословског факултета Универзитета у Софији.

За Митрополита доростолског је постављен 1994. године, а затим 2001. за Митрополита русенског.

Према Уставу БПЦ, званична титула Патријарха Бугарског гласи: Патријарх бугарски и Митрополит софијски.

Устав БПЦ – Избор Патријарха

Чл. 41. Патријарх бугарски и Митрополит софијски бира се на Патријаршијском изборном црквеној сабору, који се састоји од:

1. архијереја – митрополита и епископа Бугарске Православне Цркве;
2. по пет представника сваке епархије – три клирика и два лаика, а из Митрополије софијске десет представника – шест клирика и четири лаика;
3. по један представник ставропигијалних манастира, избран на одговарајућем манастирском сабору;
4. по два представника манастира из сваке епархије – један монах и једна монахиња, које одређује епархијски архијереј;
5. по један представник богословија, делегиран од управе богословија.

Бугарска Православна Црква

Бугарска Патријаршија, древна помесна Православна Црква, у 10. веку је уздигнута у ранг Патријаршије, а њен први Патријарх био је Леонтије.

Историја Бугарске Православне Цркве била је веома бурна. Национално буђење бугарског народа довело је до оснивања Бугарске егзархије 1870. године – и до раскола са Константинопољском Патријаршијом. Раскол са Константинопољском Патријаршијом трајао је до 1945. године, када су односи нормализовани, а Бугарска Црква саборно прихваћена као аутокефална – и то у рангу Патријаршије.

Данас БПЦ обухвата 15 епархија (13 у земљи и 2 у ресењају), црквено намесништво у Константинопољу, Подворје у Москви и Подворје у Букурешту.

Олга Стојановић

У Српској патријаршији у Београду

Слава Патријаршијске капеле

Са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Придворни храм Св. Симеона Мироточивог – Патријаршијска капела у Београду и ове године је врло свечано прославила храмовну славу.

Празнично Бденије у понедељак 25. фебруара 2013. г. служио је Викарни Епископ ремезијански Г. Андреј, уз саслужење протосинђела Стефана Шарића, духовника манастира Рајиновац, јеромонаха Стефана Вукославчевића, сабрата манастира Сланци, као иprotoјереја-ставрофора Часлава Маринковића и презвитера Владимира Вранића и двојице ћакона: др Дамјана Божића и Саве Топаловића, а певао је надахнуто Хор Св. Симеона Мироточивог.

Овом свечаном богослужењу присуствовали су Његова Светост Патријарх Иринеј и Викарни Епископ хвостански Г. Атанасије, као и академик др Димитрије Стефановић, генерални секретар САНУ, који је и ове године по традицији читao веома надахнуто празничне паримеје, а Његово Преосвештенство Епископ ремезијански Господин Андреј одржао је дивну беседу о Стефану Немањи, најпоштованијем и најзначајнијем српском владару – творцу прве српске државе, као и о његовом потоњем животу и монашком подвигу у Хиландару, а који је служио као образац многим потоњим монасима ове свете обитељи.

На сам дане Славе, у уторак 26. фебруара о. г., Св. Арх. Литургију служио је Његова Светост

Патријарх Иринеј уз саслужење десет свештеника и тројице ћакона, који су својим благојепијем још више улепшали молитвену атмосферу овог богослужења на коме је врло лепо певао Хор Првог београдског друштва.

На завршетку Св. Литургије, којој је присуствовао већи број верника, Његова Светост Патријарх Иринеј пресекао је славски колач Патријаршијске капеле, као и Удружења „Краљевина Србија“, који су под покровитељством Његовог Краљевског Височанства Принца Александра Карађорђевића.

Потом је Његова Светост одржао врло поучну беседу о оцу наше нације, великом жупану Стефану Немањи, потоњем преподобном монаху Симеону Мироточивом, првом државотворцу и задужбинару, подсетивши да ове године обележавамо 900-годишњицу његовог рођења, а који нас је заједно са његовим сином Растком Немањићем – Светим Савом увео још пре осам векова у ред најкултурнијих народа ондашње Европе.

Богослужењу је присуствовао г. Милета Радојевић, директор Канцеларије за сарадњу са традиционалним Црквама и верским заједницама.

Домаћин славе био је протојакон Стеван Рапајић са његовом породицом и госпођица Крстана Тасић, познати иконограф која већ тридесет година живи и ради у Немачкој.

Протојакон Стеван Рапајић

Двадесет и прва Светосимеоновска академија

Горостасу у част

На дан празновања Св. Симеона Мироточивог, 26. фебруара 2013. године у Задужбини Илије Коларца одржана је традиционална, двадесет и прва по реду Светосимеоновска академија.

На овогодишњој Академији, беседу посвећену родоначелнику Српске Цркве и државе изговорио је Његово Преосвештенство Епископ јегарски др Порфирије, нагласивши да смо пропослављајући велики јубилеј проглашења Константиновог едикта у сенци оставили велики црквени и национални јубилеј – деветстото ле-то од рођења Стефана Немање, духовног и политичког горостаса нашег рода, темеља српске државе и првог снажног ујединитеља разједињеног племства.

Свечаној академији у препуној Великој дворани Коларчевог народног универзитета присуствовали су Његово Преосвештенство Епископ ремезијански Г. Андреј, министар културе и информисања г. Братислав Петковић, представници Војске Србије, министарства, културних и образовних институција.

У културно-музичком програму учествовали су хор „Обилић“, АКУД „Бранко Крсмановић“

под диригентском палицом Даринке Матић Маровић и драмски уметник Небојша Дугалић.

За двадесет година постојања Академија је постала духовна и културна институција. Светосимеоновске беседе су држали: блаженопочивши Патријарх српски Павле, Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Епископ браничевски Игнатије, Епископ ремезијански Андреј, академици Војислав Ђурић, Владета Јеротић, Божидар Ферјанчић, Љубомир Симовић, Матија Бећковић...

За Светосимеоновску академију, композитор Зоран Христић је компоновао Силу Крсташа, премијерно изведену на Академији 1998. године, Други део Силе Крсташа као и Десет обраћања Богородици Тројеручици на стихове Љубомира Симовића, док је академик Светлана Велмар-Јанковић написала Молитву Светом Симеону.

Академију организује „Доброчинство“ по клоничка агенција Српске Православне Цркве. Академија траје захваљујући Министарству културе и информисања, Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама и Скупштини града – Секретаријату за културу.

О. С.

Једно другачије виђење

Кратак коментар на изјаве бискупа Немета

Епископ Ђако др Иринеј

Случајно наиђох на изјаве Његове Преузвишености бискупа зрењанинског г. др Ладислава Немета Танјугу, које је Радио-телевизија Војводине 9. марта на свом сајту пренела под насловом *Бискуп Немет: Дискусија о Јајиној посечи Србији „неукусна“*.

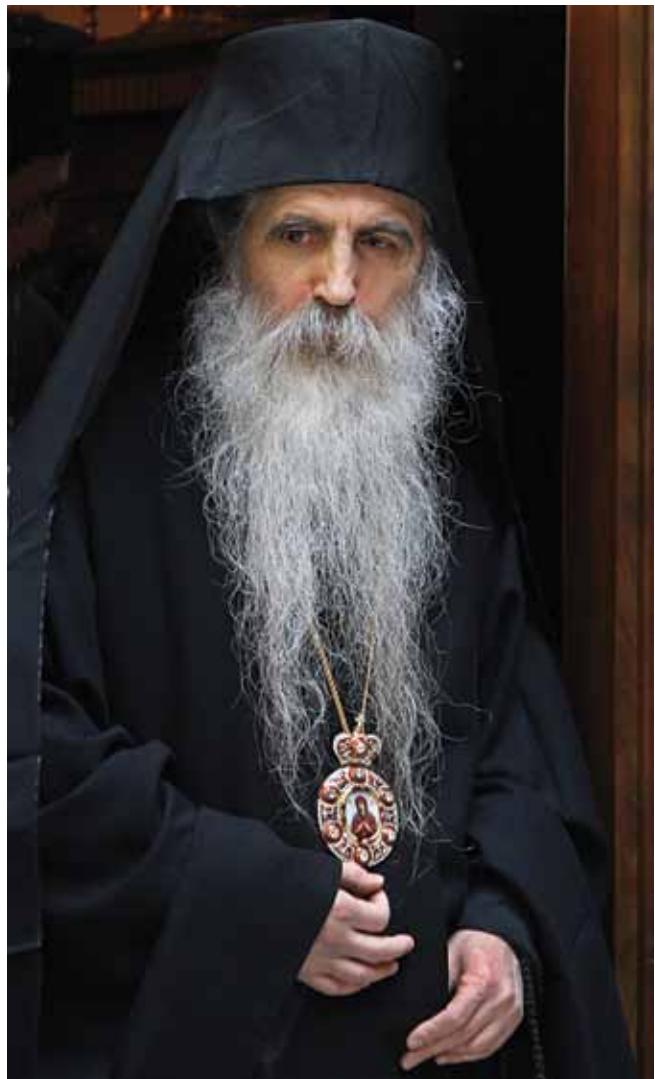
Сагласан сам са ставом господина бискупа који се односи на медијску мантру или рашомонијаду о евентуалној папиној посети Србији – она заиста јесте неукусна и неумесна, па, у крајњој линији, и некоректна према мудром и достојанственом старцу који се недавно повукао из активне службе на катедри римских

епископа. Али не могу, а да се укратко не осврнем на његове ставове о Српској Православној Цркви и о односима између Православне и Римокатоличке Цркве у Србији јер су и ти ставови, по моме мишљењу, неукусни и неумесни, а такви су зато што не одражавају чињенице и не изражавају истину. Ићи ћу редом.

1. Уважени зрењанински бискуп тврди да обележавање 1700-годишњице Миланског едикта у Нишу ове године није „екуменски оријентисано“. Занимљива оцена! Поред поглавара Православних Цркава, Српска Православна Црква позива и високе делегације

Римокатоличке Цркве, источних дохалкидонских Цркава и Цркава Реформације, као и Светског Савета Цркава и Конференције европских Цркава, – практично сав хришћански свет, – а обележавање није „екуменски оријентисано“?

Да ли бискуп Немет верује да екуменски дух постоји само онде где је присутан римски првовештеник? За мој рачун, иза такве концепције екуменизма – ако је она посреди – може се, без много маште, назрети менталитет унијатизма, с тим да је унија као модел постизања јединства хришћана званично одбачена у Римокатоличкој Цркви у

току последњих пола века, од Другог ватиканског сабора до данас.

2. По бискупу Немету, „ко-ришћени су аргументи с ци-љем непозивања папе на тај догађај“. Остаје нејасно: ко-ји и чији су аргументи у пи-тању? И још: ко је био позван или дужан да позове папу „на тај догађај“? Ако мисли да је то био задатак Српске Право-славне Цркве, онда га питам: по чему би моја Црква била позванија од његове да упути такав позив? Ако су медији у Србији, па, истини за вољу, и поједине личности из Српске Православне Цркве прелази-ле границу доброг укуса у по-временом подгревању теме о папи и Нишу, где је ту место и улога наше браће римокато-лика? Јесу ли баш сви бискупи били невинашца и земаљски анђели дајући разноразне из-јаве на дотичну задату тему?

Неки православни Срби јесу, стварно, помињали Јасеновац као станицу на евентуалном папином путу у правцу Србије. Али са високог места Римо-католичке Цркве у Србији чу-ло се да то не долази у обзир јер тек треба утврдити шта се дододило у Јасеновцу. Ако је теза неких православних Срба о овоме можда ишла на нерве некима од браће римокато-лика (можда и њему самом?), да ли је изјава са високог ме-ста о Јасеновцу као наводној историјској енигми могла да испровоцира или, штавише, да дубоко позледи неке право-славне Србе, нарочито оне чи-ји преци или сродници оста-више кости у Јасеновцу?

Најдебља књига у мојој лич-ној библиотеци јесте издање Меморијалног центра Јасено-вац, штампано већ у време осамостаљене Хрватске, са

списком од досад регистрова-них близу сто хиљада јасено-вачких жртава (у томе броју, ако не звучи неукусно, и петнаестак Буловића). Који је ко-начни број жртава, – да ли не-ких триста хиљада, како твр-де многи угледни историчари данас, или читавих седамсто хиљада, како се тврдило рани-је, – то само Бог зна, а ми људи никада нећемо знати, али јед-но знамо поуздано: нема диле-ме, нема тајне, нема енигме у вези са оним што се онде зби-ло. Ја, разуме се, не спадам у оне који би за то окривили све Хрвате или све римокатолике или пак заборавили да је међу жртвама било и Хрвата, као и римокатоличких свештеника.

3. Непозивање папе рим-ског у Ниш за бискупа Неме-та „значи да у Србији још нема спремности за прави искорак у правцу екуменског дијало-га“ и да се у Србији напредак екуменских односа запажа „не толико са Српском Право-славном Црквом“ колико „са представницима протестант-ских црквених заједница“. Ово је, нажалост, груба неистина. Тачно је, наравно, да и Пра-вославна и Римокатоличка Црква у Србији негују искрен однос и хришћанску сарад-њу са Црквама Реформације и обрнуто, али тврђење да Срп-ска Православна Црква није исто тако и толико отворена и искрено дијалошки опреде-љена према Римокатоличкој Цркви заиста изазива, најблаже речено, многе недоумице и питања.

Не би било особито укусно да овде и сада подсећам г. Немета на све тековине међуцр-квеног дијалога и сарадње у Србији током последњих деце-нија (о томе се може обавести-ти из прве руке од своје браће бискупа ако, због дугог борав-ка у иностранству, није добро обавештен и упознат са свим релевантним чињеницама). Штавише, и многи од његових колега из Аустрије, Немачке и других земаља, укључујући и суседну пријатељску Мађар-ску, могу му потврдити да ме-ђуцрквена клима у Србији по много чему превазилази ста-ње ствари у већини других зе-маља Европе, па и шире.

Мило ми је, најзад, што би-скуп Немет истиче слободу деловања своје Цркве у Срби-ји. Зашто ту слободу сматра „релативно великим“, а не ве-ликом, не знам. Био бих му најдубље захвалан уколико се заузме да моја Црква има у неким суседним земљама бар мали део слободе делова-ња коју његова Црква ужива у Србији. По потреби, могу му доставити много конкретних података о слободи деловања Српске Православне Цркве у поменутим земљама.

Придружујем се, и то све-срдно, његовом ставу да Срби-ја треба да поштује сопствене законе и да неправедно оду-зету имовину врати Црквама и верским заједницама, а са своје стране додајем – и гра-ђанима.

Извор: Епархија баčka

+Јован

Милошћу Божјом Архиепископ охридски и Митрополит скопски Цркви у којој је од Бога постављен да архиепископује и свим Црквама у икумени сабраним у Телу Христовом и Духом Светим свезаним, из затвора у Скопљу, где је затворен већ шести пут у последњих десет година,

шаље ову

Другу, из затвора, Окружну посланицу

Када стекнемо љубав Христову и добродетель, дољикује да поднесемо и гоњења Њега ради, ако треба и прогонство да прихватимо, па и да чујемо о себи и најнеприличније клевете, и свemu томе још и да се радујемо – каже Блажени Никола Кавасила. Тада, кад се у човеку распламти та божанствена љубав и када добродетељи за светле у њему, он бива спреман, не само да подноси страдања, не само да трпи злодела и затворске вериге, већ је спреман и да им се радује. Радост, пак, не раздаје се према заслугама, она никако није награда за подвиге, она је благодат, прекрасан и савршен дар милости Божје узрокован једино избором Оца да уђемо у Његову радост (Мт. 25, 21–23). Они, пак, који су ушли у радост Оца, радују се радошћу Христовом, те тако, оно што Христа радује, Он чини да радује и оне који су Његови, а суштински Он се Сам у Себи радује.

Будући да ћете ви, који сте у Телу Његовом и радујете се Његовом радошћу, лако препознати радост којом смо обрадовани

– изнова стављени у окове Христа ради, вама намењујем ову, по реду другу, посланицу написану у затвору, да би вас замолили да се сећате наших окова и да нас се не срамите зато што смо још увек везани њима.

Када је Божествени Павле захтевао од Тимотеја да се не срами његовог затвора (2 Тим. 1, 8), није учинио то да би га прекорио због тога што се он стидео Павлових верига, већ је то учинио не би ли га охрабрио да прихвати и поднесе сопствене, ако до тога дође. Ако је донекле Павлу и било допуштено да има мрву сумње у колебљивост неких који још увек нису били чврсти у вери, и још су били на млечној храни (1 Кор. 3, 2), те при првом његовом исповедању пред судом, никога није подржао, већ су га сви напустили (2 Тим. 4, 16), и зато каже Тимотеју да Дух који нам је Бог дао, није дух страха, већ дух силе, љубави и мудrosti (2 Тим. 1, 2), нама није допуштена никаква сумња у вас, јер ви сте нас подржали при првом, и при другом и све тако редом до овог шестог нашег исповедања вере

пред грађанским судовима у Републици Македонији.

Тако, ову посланицу не пишемо са намером да бодримо вашу мужественост у вери која се показала кроз ваша сведочења док смо ми у затвору, већ је шаљемо да поделимо са вама радост којом нас је Господ обрадовао, радост која се точи од верига Христових, а којом се радује свако ко на један или други начин учествује у њима. Они, пак, који више воле вериге Његове наспрам сваког вида физичке слободе, они ће разумети и нашу радост којом се радује срце наше, када се сећамо вас, и вашу бригу за нас. Нико други осим оног који је рањен лудом љубављу Божјом, не зна да открива и препознаје ту радост која се излива из страдања, из жалости, из тешкоћа, од затвора, од прогона. Но, онај који је отворио срце своје за примање милости Божје и допустио да буде рањен том непојмљивом љубављу, не само да допушта да често буде рањаван њоме, већ ране задобијене од такве љубави цени изнад свега.

Они пак, који знају да искушења претрпљена Христа ради

увећавају дар радости, они нам завиде на оковима којима смо оковани у скопском затвору, свакако не болном, већ суревњивом завишћу, а таква завист није иста са злурадом завишћу оних који на сваки начин покушавају да нас спрече у постavlјеном циљу према јединству Цркве. Први, дакле, завиде не-злобиво, завишћу која се препознаје као ревност Богу, а други завиде пакосном и нескривеном жељом да наштете, презирући чак и окове Христове, само зато што су у овом трену они постали и наши окови.

Шта, дакле? Једно је битно, каже Апостол: „Било како му драго, дволичењем или истином, Христос се проповеда“ (Флп. 1, 18). Онај који разуме, разумеће и оно што следи: „Јер је мени живот Христос, а смрт добитак.“ (Флп. 1, 21).

Може неко да прими смрт као добитак само ако је претходно радошћу примио тешко подносива понижења, исмевања, клевете, гоњења и затварања Христа ради (1 Кор. 4, 9–13). И то само ако на неправду која се

подноси не одговори одмаздољубиво, гневно, мржњом и са самоувереношћу за своје врлине. Јер сваки вид врлине тамни у додиру с мржњом. То је разлог што Апостол убеђује Коринћане да на исмевања треба да одговоре добрим речима, на гоњења трпљењем, на клевете пријатељским речима.

Оружје у духовној борби је слабост крста, оружје за које већина на овом свету не верује да је победоносно. У суштини, тада кад се чини да смо изгубили целокупну снагу, тада смо најјачи (2 Кор. 12, 10). Зато нас, који смо одабрали тај начин борбе, сматрају лудима, управо као што се дешавало и у апостолско време (1 Кор. 1, 23–24). Ко је више претрпео од Блаженога Павла? Затваран много пута, бичеван незамисливом гробошћу, много пута пред опасношћу да буде и усмрћен. Прошао је најразличитеје видове искушења, на копну, у пустињи, на мору (2 Кор. 11, 23–29). Но, није ли управо то узроковало да се дубоко у њemu уреже сазнање да искушење приводи трпљењу, а трпљење ка

провереном карактеру, а прове-рени карактер ка нади. А нада, пак, никога од нас неће поср-мити (Рим. 5, 3–5).

Неки злобник ипак може да каже за Апостола Павла да је био далеко од Бога и да је гнев Божји био окренут према њему, те му се зато дешавало горепоменуто? Напротив, све то он подноси са радошћу управо зато што је Бог био с њим. „Доста ти је моје благодати“ – говори му – „јер сила Божја у слабости човечијој се пројављује у пуноћи“ (2 Кор. 12, 9). Блажен је онај човек који подноси искушења са надом. Јер, ако их поднесе без смућње вере у обећано, задобиће награду вечног живота коју је Бог обећао онима који га љубе (Јак. 1, 12).

Ниједно искушење није изнад мере онога који је кушан. Бог, који је срцезналац и који познаје дубине људске душе, зна духовне снаге и способности сваког понаособ, па не допушта искушења која подносимо да надију праг наше издржљивости. Онај ко верује, сваким искушењем које прима, истовремено при-ма и излаз из њега (1 Кор. 10, 13). ➤

Но, излаз није увек уочљив од самог почетка. Он је сакривен у сплету трпљења и наде, и открива се тек када се покажемо трпљиви у надању (Јак. 1, 4).

Свакако, није Бог тај који нас ставља у искушења. У искушења нас води наша погрешно усмрена воља (Јак. 1, 13–14), али у искушењима и без учествовања наше воље могу нас поставити и они који нам завиде, који нас mrзе или имају пак за циљ да нам одузму оно што поседујемо. Понекад, дакле, нити Божјом вољом, нити пак нашем кривицом, трпимо искушење, но у том случају, венац који нам се спрема је већи и од оног којег би добили уколико трпимо искушење у које смо запали погрешним усмравањем свог самовлашћа. Када нас други увлаче у искушење, онда се то може назвати страдање. Награда, пак, за претрпљено страдање, које смо поднели с благодарношћу и без пркоса, и нисмо се помрачили мржњом према онима који су нас гурнули у нежељено страдање, већа је и од оне која се даје за живот украшен добродетелима.

Пример тога је Блажени Јов. Када се он показао достојнијим за венац, када је светлео добродетељима гостопримства, састрадавања, милости, човекољубља, праведности, трудољубивости, кротости, мудrosti, уздржања и још много других, или тада када се показао трпљив у страдањима која ничим није заслужио, нападнут само ради зависти ђавоље? Свакако да су добродетели Јовове неоспорне и сасвим довољне за венац, но подношење неправедно изазваних страдања, чине га још достојнијим. Подношење страдања је онај тежи део борбе, у којој је за победу, покрај великог трпљења, потребна и велика љубав према Богу.

Када страдамо неправедно и због љубави према Христу, ми у

суштини постајемо причасници Његовог неправедног страдања, но уједно и Он постаје учесник наше боли. Управо оваква сутелесност са Христом и даје нам највећу утешу у страдању. Наш живот је скривен у Христовом и ми већ умресмо у Христу (Кол. 3, 3), као што је и Он једном умро за нас. Међутим, када су власти у нашој отаџбини схватиле да за оног који је у Христу умро и изнова се родио као заробљеник Његове љубави, страдање у затвору не може да изазове ни бол, ни рану, решили су да посегну на најљубљеније, на бесцењене Епископе и часне презвитере, на монахе и монахиње, али нису изоставили ни словесно стадо, а међу њима и занемоћале старце. Подигли су оптужнице и против њих, не би ли их начинили саучесницима у неделима која су најпре нама, лажно и без трунке гриже савести, приписали. Тиме су се изједначили са гонитељима Цркве из старих времена и постали су гонитељи самога Христа, јер онај који гони чланове Тела Његовог, које јесте Црква, гони Њега који је усељен у сваког од нас појединачно и у свима нама заједно.

Ако нас затворски окови својом тежином нису сломили, бол за страдања браће Епископа, клирика, монаха и верног народа, покосила нас је као оштрим српом и згрчила у горчини као од испијене чаше пелина. Неизмерно болнија је рана изазвана страдањем оних које љубимо од боли сопствених страдања. Заправо, ономе ко је већ умро у Христу, њему управо љубав према љубљенима не дозвољава и истински у потпуности да умре за себе. Онај који љуби, ставља се на располагање ономе кога воли, и чека тренутак да, ако затреба, и умре за љубећег. Тако нас је научио Спаситељ који нам је рекао да нема већег од тога да и живот свој дамо за онога кога љубимо (Јн. 15, 13).

Рекао нам је и ово: „Не бојте се оних који убијају тело, а душу не могу убити“ (Мт. 10, 28). Не могу наши гонитељи да наштете душама нашим, иако су већ успели да наштете телима неких од нас. Нису успели да нам силом власти пољујају веру у Оног кога чекамо да дође и да нас обуче у ново тело, достојно бесцења наших душа којом нас је украсио Господ. Када је Бог са нама, ко може бити

против нас? Није се Бог сажалио ни над јединородним Сином Његовим, каже Блажени Павле, него га предаде смрти нас ради. Ако ради нас преда страдању Најљубљенијег, то значи да неће остати безбрижан и неделатан ни када неко покуша да посегне не само за нашим телом, него и за нашом душом.

Могу да нас оптужују и клеветају лажним оптужбама и недоличним клеветама, могу нас судити и осудити, могу да нас затварају и гоне, могу, да-кле, силом принуде – чему може прићи свака неодговорна земаљска власт – да нам умноже телесна страдања до граница неиздрживости, али могу ли тиме да нас одвоје од љубави Христове? Могу ли жалост или тескобе, гоњење, глад, голотиња, опасности или, пак, мученичка смрт, да нас одвоје од Христа? – пита Апостол Римљане. И одговара као што би одговорио свако од нас који је рањен и поробљен од луде љубави Божје: „Јер сам уверен да нас ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварства, ни сile, ни садашњост, ни будућност, ни висина, ни дубина, ни-ти икаква друга твар неће моћи

одвојити од љубави Божије која је у Христу Исусу Господу нашем“ (Рим. 8, 31–39).

Зато, не брините превише ни за наше окове, ни за наша гоњења којима као да се крај не види. Овде немамо постојана града и чезнemo за оним који ће доћи (Јев. 13, 14). Пробајте да се не узнемиравате ни ради лажних оптужба којима неке од вас праве саучесницима у клеветању усменом на нас, а да би срамотили нашу оданост Богу и Цркви. Господ нас учи да се не узнемиравамо око тога шта ћемо рећи када нас изведу пред судије. Он ће нас просветити у том часу шта да кажемо, јер нећемо бити ми који ће одговарати пред судом, већ ће Дух Оца говорити преко нас (Мт. 10, 19–20). Нама који смо у Цркви и које нас је Бог обдарио свим харизмама Светога Духа – јер удео чак и у најмањим харизмама чини нас учесницима у свим Његовим благодатним даровима – својствено је да говоримо истину, јер је она за нас сами живот. Ипак, примите као претходеће знање, и наше не тако мало искуство са судовима у нашој отаџбини и њихове неправедне и незаконске пресуде против нас.

Када су судске одлуке под утицајем политичких стања, као што се, уосталом, дешава са свим судским процесима везаним за Православну Охридску Архиепископију у последњих 10 година, тада је правда обесправљена, а истина суштински повређена. И поред тога што су установљени управо да би судили по правди и истини, судови који нас суде као да имају намеру да чине управо супротно.

Може нам се тако чинити да из овакве ситуације нема излаза, али ипак да не очајавамо. Ми смо глинени судови, слаби, ломљиви, трошни, према некима вероватно и безвредни, но пред Богом имамо ненадмашиву вредност (2 Кор. 4, 7–8). Да све бриге положимо пред Њим, јер се Он стара за нас (1 Пет. 5, 7). Што више учествујемо у страдањима Христовим, утолико више примамо Његову подршку. Чак и онда кад пролазимо кроз жалости ради неправедних страдања која нас понекад снalaže у животу, то је за нашу подршку и спасење. А када Бог подржава некога који страда, тиме Он подржава и оне који преко везе љубави учествују у страдањима онога који страда.

Па као што су и Коринћани преко везе љубави учествовали у страдањима Апостола Павла, а он ради тога са правом очекивао да ће бити помогнути од Бога (2 Кор. 1, 3–11), тако и ми очекујемо и молимо Господа да вам распламса веру у Његово обећање, да вас оснажи и подржи у борби са искушењима у која вас је гурнула злоба расколника, и коначно да вас избави од онога што би надишло вашу силу да истрајете и да победите.

Но, онима који су окусили бол изазван страдањима у која их је гурнула злоба њихових непријатеља, не треба додатно тумачити зашто је „боље уздати се у Господа, неголи уздати се у човека“ (Пс. 117, 8), као и то да је ➔

боље тражити прибежиште код Бога неголи да се уздамо само у човека или у властодршце овога света (Пс. 118, 8–9). Суровост и несастрадалност људи понекада могу бити већи и од оних самог Ђавола, па зато богонадахнути Давид прихвата као боље падање у руке Божје, и да буде кажњен од Њега неголи падање у руке човека, те да се буде плен одмазде човечије (2 Сам. 24, 12).

Обећања која даје човек су не постојана, променљива и често зависе од личне користи. Обећања која даје Бог се испуњавају са сигурношћу, свакако у своје време, када Господ одлучи да је то најкорисније. То што Бог обећава, Он то запечаћује и потписује крвљу проливеном на крсту. Зато, када нам дође да уздишемо погрблjeni под тежином страдања, немајући на кога другог да се ослонимо осим на самог Бога, уздахнимо али без разочарања: „Јер шта ми то постоји на Небу, и осим Тебе шта хтедох на земљи?“ (Пс. 72, 25).

Бог ће нас, пак, са сигурношћу услишити и утешити, особито ако смо успели да покажемо и оно најсавршеније што нам заповеда, да љубимо непријатеље своје (Мт. 5, 44). Да се молите за добро ваших гонитеља, да тражите Божји благослов за њих и да их не проклињете (Рим. 12, 14). Ex, каква узвишеност, ех колика савршеност! Да поштујемо власти, изгледа некако природно после онога што каже Апостол Павле (Рим. 13, 1–7), па још и да се молимо за њих (1 Тим. 2, 2), али, молити се за непријатеље, укључујући међу њима чак и оне властодршце који су непријатељски расположени према Цркви, е то је заиста парадоксално. Ипак, није ли Црква препуна и многим другим парадоксима? Није ли несхватљив парадокс само оваплоћење и постаси Сина Божијег? Није ли парадокс Христово бесемено

зачеће и Његово натприродно рађање од Девојке? Није ли парадокс да једењем хлеба и пијењем вина постајемо чланови Тела Христовог, а тиме и учесници Божијег живота?

Да се љубе непријатељи, па још и милост да се тражи за њих од Бога, истину је парадоксално, али управо та парадоксалност, нас чини најсличнијима самом Богу. Суд и одмазда су Божји. Он је рекао да Њему припадају одмазда и узвраћање. Господ ће оправдати оног који је обесправљен (Пнз. 32, 35–36) и страшно је пасти у руке Бога живога (Јев. 10, 31). Он не кажњава увек неправеднике,

па чак и када кажњава, не чини то увек видљивом казном. Јер ако би кажњавао све виновнике по реду и ако би то чинио видљивом казном, шта би тада остало за Последњи суд?

У овом свету, љубљена браћо, страдају и добри и зли. Но, иако је страдање подједнако и за оне који су га на неки начин заслужили и за оне који немају никакву кривицу, ипак не нестају разлике међу њима, каже Блажени Августин. Постоји разлика међу онима који страдају, чак и када је начин страдања сличан, па чак и бол да је иста, нити осуда, а нити помоћ које су Божије, нису исте. Јер као

што у једном истом огњу злато засија, а слама изгори, или као што под истим вршником, класје се крши а жито се врши, тако и када иста сила удара на добрe, она их опробава, прочишћава, поправља, док зле кажњава, ломи и уништава. Одатле, при истој неволи, зли проклињу и хуле на Бога, док се добри моле и славе га. Дакле, није важно каква су и колика су страдања, већ ко и како их подноси.

Конечно, нису ли најблаженији управо они који су исмевани, гоњени и осрамоћени лажним оптужбама, Христа ради (Мт. 5, 11)? Врх свих блаженстава није ни у кротости, ни у чистоти срца, као што није ни у душевном миру или пак у миротворству, нити пак у праведности. Врх је у дару да се истраје при неправедном исмевању, гоњењу и злостављању ради живота у Христу. А када човек досегне до тог врха, тада га радост сама походи, не долази она по заслуги, нити пак као награда за велике подвиге, већ као што рекосмо на почетку, долази као благодат, као прекрасан и савршен дар милости Божије.

Ову посланицу, скupoцена и у Господу љубљена браћо и сестре, шаљемо вам из Притворског одељења Затвора у Скопљу, где смо затворени ево већ пуних 10 месеци. Услови у којима се налазимо су сурови; у летњим месецима, скоро по цео дан смо били без воде, са недовољно хране и без икаквог медицинског надзора, затворени по 23 часа и само сат времена у току дана имамо приступ чистом ваздуху. Свака пошиљка коју примамо, бива детаљно претресена, а за све што је написано на страном језику, месецима чекамо дозволу од суда да нам буде уручено. Ипак, човек је икона Божја и има дарове да буде прилагодљив спољашњим условима, па раније или

касније, свако од притвореника прихвата ту сурову реалност и живи у њој и са њом. Највећи број притвореника још није осуђен, они или чекају дан суђења, или пресуду. Управо та неизвесност је нешто што је најтеже у притвору. Човек се навикне да скучен простор од само пар квадрата дели са сустанарима у ћелији, може се прилагодити и на живот међу влажним и буђавим зидовима, чак ни недостatak хране и здравствене заштите не могу толико да га потресу као што то може да га потресе и онеспокоји ишчекивање суђења и судске пресуде.

Стање притвореника можда се може упоредити са стањем злочинаца који после смрти очекују привремену пресуду. Они ће доцније, тек после коначног суда, издржавати коначну казну, али и само ишчекивање казне, већ јесте казна. Ако за злочинце кажемо, да још пре задобијања заслуженог пакла њега чекају у неком стању пакла, онда за притворенике можемо рећи да су у оковима, често пута тежим и од оних које ће носити по суђењу и пресуди.

Зато, после свега написаног, молимо вас на начин као што је и Апостол Павле тражио од просветљених: „Сећајте се суђања као да сте с њима окованi, и оних који се злопате, јер сте и сами у телу.“ (Јев. 13, 3).

Сећајте се, но не брините се премного за нас. Неправедно страдање многе је ослободило грехова, свесно или несвесно учињених. Тако да и ово наше страдање, уколико је ради грешака којим смо се о неког огрешили, онда је праведно, а ако пак не страдамо грехова ради, онда ће нас ова наша бол само присније приближити Христу и вами. Неправедно страдање, у Господу љубљени, најкраћи је пут до дубина богопознања. Свака-

ко само ако се то страдање прихвата вољно, без пркоса, без негодовања, па још и са радошћу. Страдањем, особито пак када је оно неправедно, откривамо и потврђујемо у суштини колико смо близу Бога, боље речено колико се Он приближио нама.

Ми постаемо блиски Њему, када нашим страдањем учествујемо у Његовој жртви за живот света. Само, наша жртва није довољна за помирење са Богом, зато је и била потребна жртва Христова, но жртва коју ми подносимо, некада може да нас помири међусобно. Ако ова наша мала жртва коју добровољно приносимо Богу, допринесе да дође до потпуног помирења са расколницима и до надилажења постојећег раскола, тада све што подносимо последњих 10 година, између осталог и неколика прогонства и већи број затварања, нека буде само наш мали залог у ономе што је најдрагоценје за Цркву, а то је свакако њезино јединство.

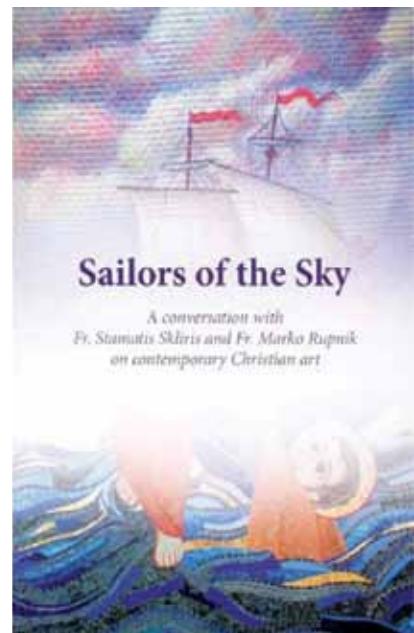
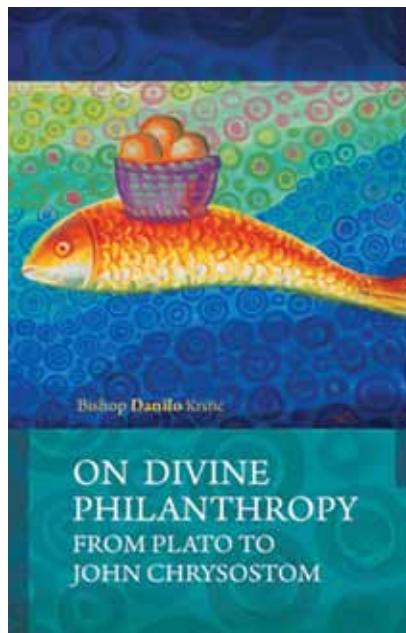
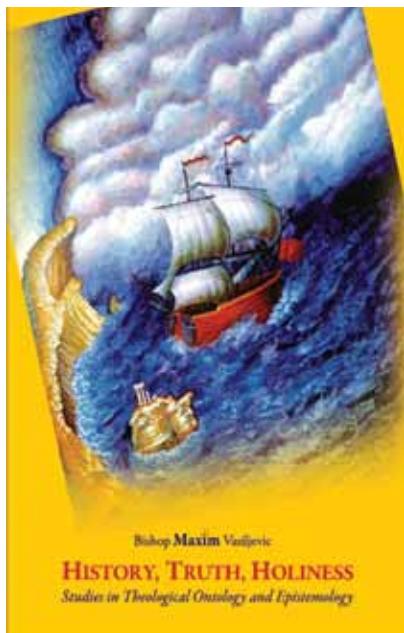
Још молимо Бога Оца, да вас укрепи и учврсти у јединству са Његовим Сином љубљеним, те сабрани у једном Телу дејством Духа Светог, да заједно прослављамо Бога у Тројици, чекајући долазак Христов, јер у Њему умресмо и наш је живот сакривен са Христом у Богу. А када се појави Он – наш истински живот, онда ћемо се и ми с Њиме јавити прослављени од Његовог присуства. (Кол. 3, 3–4).

Притворско одељење
КПУ Зајвор–СкоЯље

Ваш у Господу
Архиепископ охридски
и Митрополит скопски
Јован

Извор: Православна
Охридска Архијепископија
Фотографије: Архива Православне
Охридске Архијепископије

Разговор са Епископом западноамеричким Максимом

Српско богословље на енглеском језику

Олга Стојановић

Ова дела воде ка зближавању са српском традицијом која има свој специфични етос и красоту; истовремено то води усвајању „логике“ Будућега века од чега, већ овде и сада, силаше капи утеше које падају на срце човека живућег на било којој тачки западне хемисфере.

Издавачка кућа „Себастијан прес“, која носи име по великом мисионару православног хришћанства у Северној Америци, Архимандриту Севастијану Дабовићу, у току претходних неколико година обогатила је хришћанску литературу на енглеском језику драгоценним преводима занимљивих и референтних дела српских богослова на енглески.

Међу преводима аутора који нису са енглеског говорног подручја, нашла су се дела Св. Владике Николаја Жичког (Велимировића), Св. Авве Јустина Белијског, Епископа Атанасија Јевтића, Епископа Данила Кр-

стића, Епископа Игнатија Мидића, Епископа Максима Васиљевића, др Ненада Милошевића, о. др Владана Перешића, а ту су и значајне књиге Христа Јанараса, Јована Зизиуласа, Архимандрита Емилијана Симонопетритецког и о. Стаматиса Склириса.

Овај издавачки подухват је од великог значаја, не само због тога што савремену српску богословску мисао представља англосаксонском читаоцу, већ и због чињенице да је енглески језик данас нешто попут старогрчког језика у времену после Александра Великог – средство глобалне комуникације, опште-

ња, саобраћаја међу континентима и народима, међу људима широм земаљског шара. О значају енглеског језика данас – модерног *koinē* језика или *lingua franca* – говори и чињеница да су многи истакнути савремени православни богослови стварали и писали (и још увек стварају) на енглеском језику. Примера ради, Владика Николај Велимировић је почетком а и средином 20. века, током свог посланства у Великој Британији, писао и публиковао своја дела на енглеском. Протојереј Александар Шмеман, отац Георгије Флоровски, о. Јован Мајендорф – корифеји православног бо-

гословља, иницијатори православног богословског буђења у 20. веку – своја најчувенија и најутицајнија дела објављивали су управо на енглеском језику. Митрополит пергамски Јован Зизулас, један од највећих живих богослова данашњице, пише и на енглеском језику...

Издавачким подухватом „Себастијан преса“ српска теологија постаје доступна у глобалном смислу. Издавач се потрудио да и буквально омогући ову доступност – нудећи књиге читаоцима и путем онлајн наруџбине тј. куповине у виртуелној књижари на страницама Епархије западноамеричке – http://www.westsrbdio.org/SEBASTIAN_PRESS/Sebastian_Press.html.

Књиге су, поред класичног штампаног облика, доступне и у електронским форматима, за читање на рачунару тј. на читачу електронских књига (Киндл)...

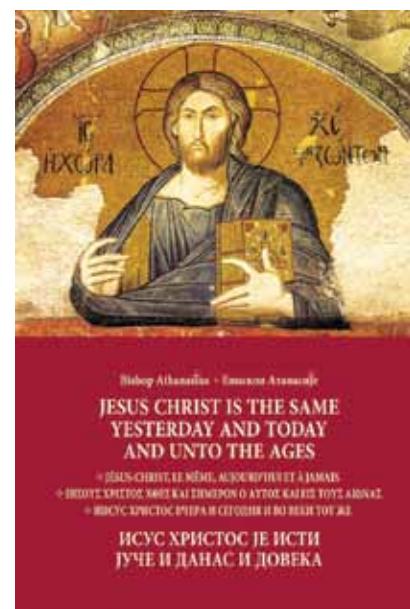
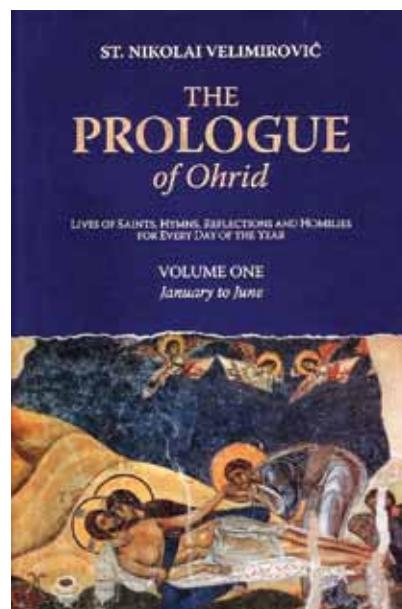
О издаваштву „Себастијан преса“ и богословској литератури на енглеском разговарали смо са Његовим Преосвештенством Епископом западноамеричким Максимом (Васиљевићем).

Како сте дошли на идеју да покренете издавање књига на енглеском језику?

– Врло спонтано и природно, осетио сам то као неку врсту *йо-слушања* према Цркви. Док с једне стране у српској средини имамо блесак једног теолошког динамизма скривеног у срцу нашег Предања, дотле, с друге стране, у англофоном свету одсуствују озбиљне теолошке књиге српских аутора. Свакако, наше издавачко дело није ограничено само на српске ауторе. Објавили смо значајна дела Христа Јанараса, Јована Зизуласа, Архимандрита Емилијана Симонопетритског, о. Стаматиса Склириса, а за који месец треба да се појави и књига о Василију Гондикакису, проигумана ивиронског. Издањима „Себастијан преса“ (заједно са центром „Сербика Американа“)

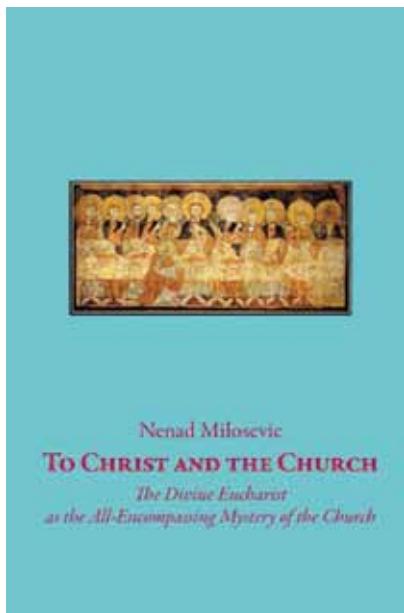
Вожња чамцем на Аљасци од Скита Св. Нила до Скита Св. Арх. Михаила
Фото: Епархија западноамеричка

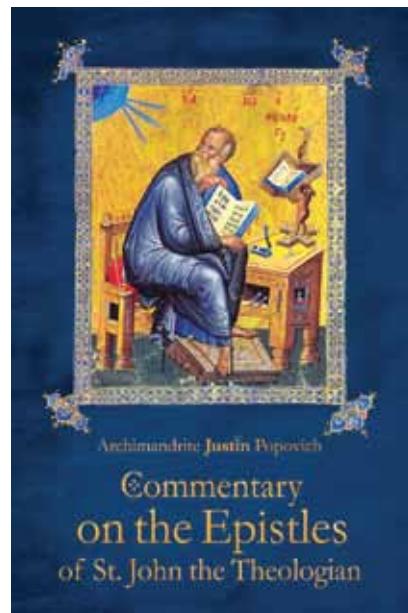
желимо да писана дела српских и других православних теолога представимо не само америчком него и укупном англофоном свету, па и шире. Овим се укидају границе „погледа“ и растојања простора и времена. Поруџбине нам стижу из целе Америке, Канаде, Аустралије, Европе, па чак и из Азије.

Колики значај за српско богословље и за српску културу уопште има издавање енглеских превода дела знаменитих православних мислилаца?

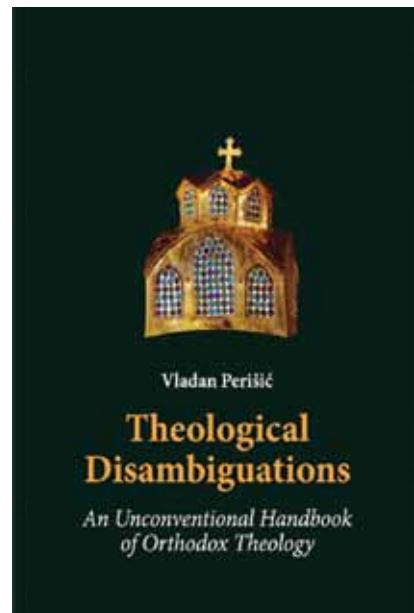
– Црква богословствује целим својим бићем, па и писаном делатношћу. Циљ ове делатности је да модерни човек, читајући ➤

Nenad Milosevic
To CHRIST AND THE CHURCH
*The Divine Eucharist
as the All-Encompassing Mystery of the Church*

Archimandrite Justin Popovich
**Commentary
on the Epistles
of St. John the Theologian**

Vladan Perisić
**Theological
Disambiguations**
*An Unconventional Handbook
of Orthodox Theology*

дела Светог Јустина и Николаја, као и наших савремених теолога-духовника Атанасија, Јована Зизиуласа, Емилијана Светогорца и др. учи како да битује у нашем све компликованијем свету. Верујем да ова дела воде ка зближавању са српском традицијом која има свој специфични етос и красоту; истовремено то води усвајању „логике“ Будућега века од чега, већ овде и сада, силазе капи утеше које падају на срце човека живућег на било којој тачки западне хемисфере. Многобројне реакције читалаца о томе говоре и то нам много значи. Значај је вишеструк: англофони свет се упознаје са теолошком мишљњем наших богословских и црквених мужева и са богословском традицијом за коју су више мање чули, а сада могу и да се зближе са њом. Теолошко одмеравање води ка искуству присуства Вакрслога међу нама. Тиме оно што било страно и непознато постаје близко и пожељно.

Са каквим тешкоћама сте се сусрели током припреме и издавања ових књига?

– Тешкоћа није било управо зато што се ради о саборном делу. Све време осећамо велику помоћ Божију коју он увек шаље

преко живих личности. Овај посао нас одмара и пружа наду.

Да ли је превођење с једног језика на други потенцијално опасно због тога што се у преводу много тога важног може изгубити? Постоје ли одређене терминолошке нејасноће, и колико је могуће богословску мисао изразити на савременом енглеском језику? Које су предности а који недостаци енглеског као језика?

– Сматрам да је управо енглески језик изузетно погодан за изражавање теологије Цркве. Многи су показатељи да је у Северној Америци на делу прави богословски процват који надилази остале географске средине. Поред тога, наши преводиoci су изузетно способни, а свака књига на крају прође и стручно лекторисање (Братство Манастира Св. Германа у Платини или Сара Ана Бојл). У суштини, свако људско дело треба да служи томе да нас упућује ка Истини. Истина није на страницама књиге него изван њих. Вредност писане речи је у што целовитијем упућивању ка бесмртном животу у Христу, у превођењу ка „изобиљу живота“, тако „да се нико не боји смрти“ (Св. Златоуст). Уверио

сам се да и енглески језик овим подвигом теолошког превођења – јер је принуђен да „искива нове термине“ (Св. Григорије Богослов) – задобија нови етос израза, постиже деликатност и хроматичност, а тиме и духовно богатство које раније није имао.

Какви су планови за будућност, да ли ће „Себастијан прес“ у 2013. години обрадовати српску и енглеску публику новим издањима?

– Ускоро ће изаћи књиге: благене успоменеprotoјереја-ставрофора др Радована Биговића, Башка Бојовића, затим проф. Богољуба Шијаковића, Богдана Лубардића, Владислава Пузовића и др. Планирамо да објавимо и сабрана дела Севастијана Дабовића као и ново издање књиге *Меморандум о Косову и Метохији*. У штампи је Зборник радова међународног симпозијума о Св. Максиму Истоведнику (одржаног у Београду октобра 2013. године). Дугорочније гледано, мислим да ће ова дела вршити плодну мисију можда више после нас него у садашњем тренутку. Осим овога, у плану су дела за младе који имају неугасиву жеђ за истином али је на нама да откријемо путеве ка њима.

1700 ГОДИНА ОД МИЛАНСКОГ ЕДИКТА

Прослава јубилеја у Пожаревцу

Участ Јубилеја – 17 векова од доношења Миланског едикта, Одбор за просвету и културу Епархије браничевске организовао је 23. фебруара 2013. г. у Пожаревцу, у Цркви Св. Петке, богословски симпозион на тему Црква пре и после Миланског едикта. Своја предавања су одржали: Епископ западноамерички проф. др Максим (Васиљевић),protoјереј-ставрофор проф. др Радомир Поповић и protoјереј-ставрофор проф. др Зоран Крстић.

Након поздравне речи домаћина, Епископа браничевског проф. др Игнatiјa, предавачи су, сваки из свог академског угла посматрања, расветљавали личност и дело великог ромејског цара, Светог Константина. Отац Раša Поповић је представио историјски контекст константиновског заокрета, отац ректор Зоран Крстић посебно је обратио пажњу на политичност паганске религије и хришћанства у римској Империји, а Владика Максим је разјашњавао питања претпоставки и могућности Христијанизације у Константиново доба и у савременом свету и на тај начин богословски повезао историјске и есхатолошке ознаке свакој, па и овој јубилеји.

Исте вечери и истим поводом у Градској галерији отворена је изложба графика Константин, аутора Вељка Михајловића. О опусу нашег графичара говорио је историчар уметности, г. Дејан Црнчевић.

Оба догађаја у част великог цара, добила су своју потврду у недељу, 24. фебруара, на Светој архијерејској Литургији у част Цара Славе, коју је служио Владика Игнatiјe, уз саслуживање епископа захумско-херцеговачког Григорија и западноамеричког Максима. На тај начин, литургијски заокружено, Епархија браничевска се сетила у једном Светом Господу Христу и Светог Равноапостолног Цара Константина Великог.

Протојакон Златко Машић
секретар Одбора за просвету и културу
Епархије браничевске

Разговор са Бором Дугићем, прослављеним уметником на фрули

Фрула је продужена душа

Разговарала Славица Лазић

На предлог Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве доделио је **Бори Дугићу из Крагујевца** високо одликовање Српске Православне Цркве – Орден Светога Саве другог степена – за умножени од Господа му даровани таленат, показан кроз његово вишедеценијско виртуозно музичко стваралаштво, којим је ширио српске културне, духовне и традиционалне вредности у отаџбини и расејању.

Шта за Вас значи додела овог високог признања СПЦ?

– У својој каријери добио сам велики број награда које су ме су стизале а да им се нисам надао. Ова награда је стигла на крају и са обзиром на њену величину, значај и малу могућност да је добијем, долази као круна свега онога што сам радио, што сам хтео и замислио. Ова награда

оверава претходне награде али даје ми обавезу која није лака за извршење. Награде ме упуђују да размислим да ли је можда неко други заслужнији од мене, а ако сам је заслужио – да ли је можда био потребан и неки додатни напор свему што сам урадио? Орден сам добио из руку Патријарха наше Цркве под чијим сам знамењем рођен и имам право да будем поносан. Мени су 64. године и из ове радости осећам да следи обавеза да никада не урадим ништа мање, већ много више. Награде су још један доказ да смо оставили траг и да смо постојали.

И публика, и највећи музички критичари слажу се да спадате у највеће народне уметнике у свету. На сцени сте више од 45 година. Какав дар је потребан за уметност – да ли се велики уметник рађа?

– Човек се рађа са одређеним задатком који му је Бог дао, а

подарио нам је и таленат да спознамо себе и своје таленте. На нама је да их унапредимо. Ја сам себе пронашао у детињству. Имао сам мање од пет година када ми је ујак поклонио фрулицу која је била направљена од зовиног дрвета. Рођен сам у шумадијском селу Ђурђеву у срећно, али сиромашно време. Та фрулица је била феномен за мене – што сам више свирао, расла је љубав за њен звук. Препознао сам свој дар. У четвртом разреду смо се преселили у Крагујевац, а мој наставник музичког ми је говорио: „Ти имаш смисла, Бог ти је дао нешто посебно, научи нотни систем и теорију, прошири знање.“ И у гимназији су ме подстицали професори музичког. То је време када су Бишлси били планетарне звезде. Сви смо певали и звиждукали њихове песме. Хтео да докажем да све ово што радим мора да буде боље од онога што моји другари слушају. То је

био мој пут. Остао сам доследан и посвећен фрули. Ништа ме није поколебало, већ је произвело инат да докажем да фрула није сеоска реликвија, него један универзални звук. Ако у старту покажете вољу, таленат и да не жалите време да остварите свој сан, постепено људи почну да вам верују. Пресудно је било уписивање у крагујевачки Абрашевић током гимназије. Много сам научио од аматера и професионалаца. Завршио сам математику на Вишој педагошкој школи. Права шанса да ме чује публика указала ми се 1971. када ме је позвао Радио Београд. Прву награду добио сам у Горажду на Дрини; следи познанство и сјајна сарадња са Јовицом Петковићем са чијом песмом сам добио прву награду на Илици. Нисам постао горд, схватио сам да је ово само страшна обавеза која је пала на моју главу – морам стално да се доказујем, да будем све бољи.

Познато је да сте самоуки уметник, касније у гимназији сте учили ноте и теорију. Да ли би се нешто у Вашем музичком изразу променило да сте студирали Музичку академију?

– Академија би ми додала, али и одузела. На Музичкој академији нису благонаклоно гледали на народне инструменте. Чак су професори били алергични на то ако неко свира традиционални инструмент који не спада у групу класичних инструмената. Претпостављам да бих добро научио музику, али не бих био ово што сам.

Зашто је фрула Ваша инспирација, шта она значи за Вас? Ви компонујете, свирате и сами конструишујете фруле на којима свирате. Остаје упамћено да сте изјавили да је „фрула Божанског порекла“.

– То је изјава многих људи који воле њену једноставност и могућност да том једноставношћу

парира другим инструментима и буде део велике божанске музике. Она има божанско порекло – чаролија око фруле почиње у старогрчкој легенди о богу Пану, која каже да је шумско и пастирско божанство Пан потрчао за нимфом Сирингом, која је бежећи скочила у реку и претворила се у трску. Очајан, убрао је трску и начинио од ње прву свиралу. Постоји и фантастична прича о египатском богу Сунца који је изрезао прву фрулу из корена хиљадугодишњег храсту у једној олујној ноћи. Један је Бог, бесмртан и вечити. Бог је дао човеку да зна да Он постоји, па ако је тако, онда човек има изазов да размишља о Богу. И верује.

Да бисте као уметник доприли до емоција публике широм континентата, шта је све потребно да фрула „проговори“ језиком који ће људи разумети?

– Прво морате да верујете у себе када изађете на сцену. Али претходно и та публика која вас слуша мора имати неко предзнање о вама да би уопште дошла на концерт. На концерту треба да звучите као да је мелодија срасла са извођачем. Морате овладати музиком толико да будете сигурни да је део вас. При том треба увек да имате добронамерне критичаре којима верујете који усмеравају ваш рад, не критизере. Први тон који пустите на концерту је најважнији у простору и бесконачности. Послали сте поруку.

Да ли осећате конекцију са публиком?

– Апсолутно. Дешавало ми се да нема конекције и ништа ми не вреди. Можда сам ја тог дана био некомплетан и нисам дошао до емоција публике. Верујем да су говор, музика и уметност врста поруке, сигнала. Сваки сигнал који је послат негде бесконачно дуго путује и он је једини људски траг који може допрети до бесконачности и вечности.

Мој последњи диск назвао сам *Заувек и после*. Тако замишљам бесконачност. Човек може да пошаље сигнал који путује вечно.

Може ли се више казати речима или музиком?

– Ма колико био елоквентан, човек себе неће дорећи баш онако како је хтео да буде схваћен. Ако добро одсвирате једну фразу која има недвосмислену поруку, ако је та порука добро урађена у тонском смислу, она је много боља порука од сваке врсте говора јер људима који вас слушају ствара њихову импресију. Рецимо, диск *Заувек и после* даје вам на вољу да крај – бескрај зашиљате на небројено начина. Слушајући музику потврђујете да сте у том размишљању негде дотакли неки далеки крај. То је импресија. Нисам сигуран да најбољи говорник на свету може да направи импресију која може да дочара само један тон пуштен из неког инструмента.

Усавршили сте српску фрулу, тако да она није обична дрвена цев са 7 рупа и писком на којој могу да се свирају само српске народне мелодије, сада је захваљујући Вама постала и оркестарски инструмент. Шта сте променили у њеној градњи, али и њеним могућностима?

– Ја сам математичар и за конструкцију ми је требао технички дар и техничко знање. Најпре треба познавати квалитет дрвета. Научио са то у селу јер сам ту растао. Куцкањем у дрво знам колико оно може дати у акустичном смислу – да не одаберем тзв. џлуви комад дрвета који не спроводи моју жељу. Дрво мора бити добро осушено и импрегнирано да не би пропадало и да би имало стабилност због атмосферских појава. Морате знати и принципе како фрула свира. Битно је познавати шта се дешава када удувате ваздух, шта производи тон и шта тај тон даље оплемењује! Док удувавам ➤

тај тон, ја напрежем своје умне способности и бојим тај тон. Да би тон био увећан унутрашњост фруле треба да буде димензионално постављена како треба. Морао сам да пронађем однос растојања између рупица и однос пречника према дужини. Сада сам направио идеалан прототип фруле. Она може да свира у оркестру без икаквог потцењивања. Фрула је инструмент који није темперован као хармоника. Ако убаците више ваздуха у њу, постаје виша за неколико херца. Немате фиксиран тон у грлу исто као кад звиждите или певате, па морате својим слухом да наводите тон у висину коју треба. Ухо је стално будно док свирате и наводи вас где треба. Постоје ризични тонови на крају треће октаве – да би се одсвирали треба да знате колико ваздуха треба да удувате одсечним ударцем језика чиме убацујете одсечан талас ваздуха унутра. Ја мислим на тај тон и мој организам ће учинити тачно оно што треба да би тај тон изашао. То је временеско спајање человека са инструментом који му постаје продужена рука. Рекао бих нешто још значајније: фрулу не сматрам продуженом руком, већ продуженом душом.

Свирали сте у разним представама, касније у филмовима (Бој на Косову, О покојнику све најлепше, Нечиста крв, Спаситељ) а последњих година сте радили музiku за позоришне представе и тв-серије (Синовци, Горки плодови), прошле године и за Шекспировог Хенрија VI. Увели сте својим умећем фрулу у велику уметност. Како звуче Бах и Моцарт у српском духу, на српској фрули?

– Радио сам музiku за Шекспиров комад у коме је редитељ Никита Миливојевић антиципирао однос међу људима – какви су, какви ће бити, које су им врлине и мане. Васколика музika је

настала из фонетике, па је редитељ с обзиром на то да се представа игра на српском језику, сматрао да музика треба бити српска јер проистиче из тог језика. Оставило сам и нешто универзалне музике. Бах и Моцарт имају стандард. Артикулација мора бити испоштована како су написали композитори, а морате бити и довољно музикални, писмени и спретни на инструменту. Ако се Моцартов *Турски марш*, који сам у целини свирао у трећем разреду основне школе, свира на клавиру, ја сам га пренео на фрулу са стилском и интонативном тачношћу. Сваком од нас *Турски марш* делује као лепо српско колче. Те минијатуре уопште није проблем свирати. Свирао сам Шубертову *Пчелицу* која траје минут и тридесет секунди, али то треба преживети! Компликовано је, има доста хроматике, а фрула је дијатонски инструмент. Одсвирао сам и показао да је фрула респектабилан инструмент, да је не треба потцењивати јер у једноставности је генијалност. Све потиче од фруле и на њој ће се увек заснивати васколика музика наше средине.

Публици је готово непозната чињеница да сте аутор највећег броја композиција које изводите. Осим инсталативних, пишете и вокалне композиције у народном духу. Колико у трагању за сопственим музичким идентитетом можемо да оштро одвојимо чисто српско, бугарско, румунско, македонско наслеђе?

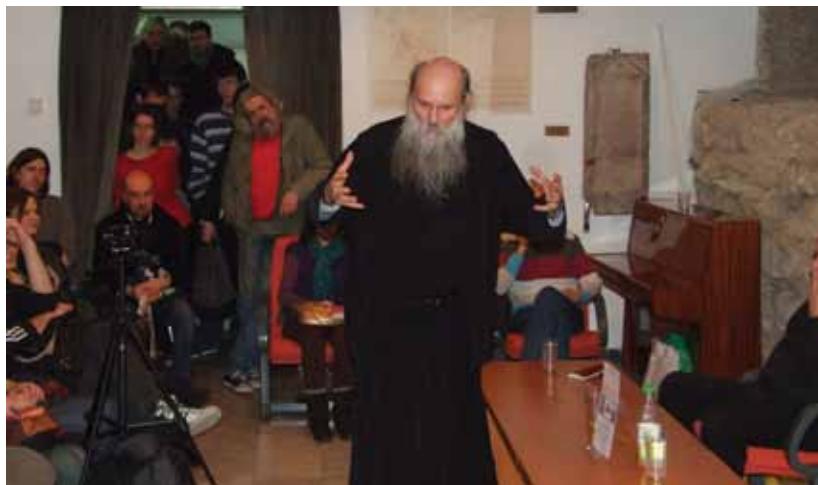
– Сваки народ на овим просторима познаје свој тон, свој глас, боју и мелодику. За остале – Балкан је Балкан. Има пуно мешавине мелоса. И песма чини народ. Свака птица пева својим гласом и сваки народ треба да пева своју песму. Зато, кад видиш странца, никад не питај ко је и шта је; терај га да запева и сâмо ће ти се казати да ли је Бу-

гарин или Грк, да ли је из равне Унгарије или из прекоморских земаља. Песма је снажна и вальда је песма поглавито божански део у човеку. Кад год сам хтео да у Цариграду на базару видим има ли кога Србина, терао сам маленог свирача на фрули да засвира и Срби би се као омађијани скупљали око свирача. Али као што птица никада не заборави своју песму, тако и сваки народ треба да чува и пева своју песму. То, наравно, не значи да је грех научити туђу песму; грех је заборавити и не знати своју песму. Србија ће се увек простирати донде докле се буде простирала наша песма. Градови и села, као и тврђаве, рушиће се и зарастати у жбуње, али песма ће увек опстати. И зато морамо да пазимо да се никада не догоди да се на нашем прагу заборави наше коло и наша песма, па да почне да се вије туђе.

Колико је вера важна у Вашем стваралаштву и животу?

– Од свештеника у цркви у Станову прихватио сам најважнију реченицу у животу „Све што је добро у мени – то је моја мајка, а све што не ваља то сам ја“. Моја мајка нас је вери подучавала аскетски строго. Није било импровизација: ако је пост – постимо, ако је црвено слово – идемо у цркву. Од ње сам у раној младости научио две важне речи за сваког человека – грех и срамота. Ако их не уважавате не можете бити добар човек до kraja. Потребно је имати инхибитора у себи, кочницу, забрану да радимо лоша дела. Богу одговараш за своје понашање. Страшно је што су многе послератне генерације одгајане на реченици коју изговара Николетина Бурсаћ у роману Бранка Ђорђића: „Мајко, Бога нема!“ У нашој Цркви постоји душевност између свештеника, владика и народа. Имамо јако добре свештенике који делају како је Христос поучавао.

Предавање о сусретању Светог Писма и поп културе

Религијски мотиви у југословенском рокенролу

У организацији Института за новију историју Србије и Библиотеке града Београда у оквиру циклуса трибина Рокенрол у Србији, 4. марта 2013. године, Н. П. Владика липљански Јован (Ђулибрк) одржао је предавање на тему *Религијски мотиви у југословенском рокенролу*. Идејни творац и координатор трибина је историчар др Александар Раковић.

Владика Јован је, полазећи од ширих културолошких оквира, објаснио да се ништа не може разумети у култури Запада без односа према хришћанству „чак и када се та култура буни и негодује, богоборствује, када је она атеистичка према хришћанској Богу и Светом Писму“. Тако је и са рокенролом, као најзначајнијим културним покретом у другој половини XX века, у чијим почецима су присутне библијске слике. Као пример, у америчкој струји, у којој је то директно изражено, Владика Јован је навео црначко становништво Њу Орлеанса, у чијим песмама је увек присутна двозначност, па се не зна да ли се пева о жени или Богу. Библијски мотиви су такође присутни и у стваралаштву познатих рокенрол музичара попут Боба Дилана, Леонарда Коена, Бруса Спрингстина и других. Ипак, рокенрол се брзо иссрпео, напоменује Владика Јован, јер је за врло кратак период постојања поновио све фазе развоја европске културе и завршио се трагичним крајем Јана Кертиса (Ian Curtis) вође групе Џој Дивижн (Joy Division), на чијем последњем албуму се на омоту, не случајно, налази слика *Ојлакивање Христаша*.

У „љубљеној нам Југославији“ помињање Бога у било каквом смислу није било пожељно, а поми-

њање локалног бога (Тита) у негативном смислу није постојало. Као кључни, за промену у југословенском року, Владика је навео албум групе Идoli *Одбрана и њоследњи дани* (1981–82), који због свог ћириличног омота и садржаја (у једној од песама чује се и Духовска стихира) није издат у Београду, већ у Загребу. Тада је Владика Јован, извршио утицај на словеначку групу Laibach (Лајбах) која је даље развила идеју да национална култура може бити укрштена са поп културом.

Као на врхунац таквог укрштања Владика је указао на дешавања у Македонији у другој половини осамдесетих, где је „први пут дошло до спајања онога што је наше аутентично предање са поп културом“ кроз деловање група Падот на Византија, Мизар, Апореа и Анастасија. За рад ових група важна је делатност Горана Трајкоског, за кога је битно било византијско, а не неко уско национално наслеђе. Тада настаје песма *Премин* (Пасха), која је својом тематиком и структуром, прва потпуно библијска у југословенском рокенролу. Ипак, у историји бивше Југославије, нагласио је Владика Јован, тек се у пројекту *Песме изнад Истока и Запада* (2001), кроз песму *Која ћу да хвалим* (Партибрейкерс) „по први пут добија здрави, укорењени рокенрол, који је библијски“.

Предавање Владике Јована пратила је веома жива дискусија; изазвало је и велико интересовање у јавности, па су се на форумима и блоговима развили врло жучне расправе за и против теме. Снимак трибине могуће је погледати на адреси: <http://www.youtube.com/watch?v=it0EQaKV7Us>.

Данко Старахинић

Из православне ризнице тумачења Светог Писма

Пут у Емаус (Лк. 24, 13–35)

— трећи део —

гр Предраг Драшко Јовановић

Прича о ученицима на путу у Емаус је литерарно веома пажљиво конципирана. Њена динамична радња, непосредност и јака симболика допринели су томе да буде веома често ангажована у теологији, црквеној проповеди и уметности.

Заједнички обед

Од стиха 30. описује се по-следњи догађај у низу. После заједничког путовања следи заједнички обед. Пошто се у стиху 29. употребљава глагол „уђе“, а у стиху 30. „седе са њима за трпезу“, може се закључити да се обед одвија у затвореном простору, највероватније у соби за ручавање неке од кућа у Емаусу. „Седе са њима“ значи у ствари „леже се њима“ пошто се у културолошком свету тадашње Јудеје обедовало лежећи, тј. полулежећи. Занимљиво је да током обеда у кући у којој је гост, готово путник намерник, Исус фигурира као домаћин: „Узеши хлеб благослови и преломиши га даваше им“. Сходно јудејским обичајима домаћин благосиља, тј. чита молитву пред обед, а потом раздељује „хлеб“ који се овде употребљава као стилска фигура за обед, целокупан оброк. Еванђелист Лука у Делима апостолским више пута користи израз „ломљење хлеба“ (Дап. 2, 42.46; 20, 7.11; 27, 35). Читаоци Еванђела се свакако сећају догађаја када је Исус нахранио пет хиљада људи: и тада је он узео хлеб, благословио га и разделио присутнима (Лк. 9, 16). Обед у Емаусу је први после Тајне вечере Господње (Лк. 22, 14–20) и

такође први у низу обеда који следе у Делима апостолским. Место из 24, 30 „узевши хлеб, благослови и преломивши га даваше им“ неодвојivo подсећа на место из 22, 19 „и узеши хлеб заблагодари, преломи га и даде им“. Стога обед у Емаусу није само обичан свакодневни обед, већ поседује изразиту евхаристијску димензију: на вечери уочи страдања онај који благосиља и раздељује хлеб је оваплоћени Господ на путу ка крсној смрти, док у Емаусу исти тај, сада васкрсли и прослављени, Господ раздељује хлеб својим ученицима на крају пута са њима. Еванђелист не описује ток обеда. Исусов домаћински поступак, његов евхаристијски акт био је довољан да се ученицима отворе очи. Непосредно пре тога говорио је са њима: дао им се у виду сопствене речи. Сада је обедовао са њима: дао им се у светој тајни свога постваскрсног присуства.

Познање и измицање

Реакција ученика у току заједничког обеда описује се кратко: „А њима се отворише очи и познаше га“. Тако једноставно, а тако компликовано. Наиме, препознавање, познање Господа Исуса Христа, догађа се на крају једног

сложеног процеса. Пуно времена је Исус провео са ученицима – сусрео се са њима, путовао са њима, разговарао са њима, тумачио им Писмо – да би они на послетку били кадри да га препознају. Неизбежан моменат приликом читања ове приче је у томе што се у њој сваки хришћанин препознаје: он се такође на неки начин нашао у присуству Господњем, а да га није свестан; он је такође чуо реч Еванђела и није је увек прихватао без сумње; он је такође читao и разумевао јеврејско Свето Писмо кроз призму страдајућег и васкрслог Месије; он такође учествује у светотајинском раздавању хлеба живота у обеду чији је домаћин Власкрсли Христос. Тешко је замислити колико пута је прича о путу у Емаус вршила снажан утицај на хришћане свих времена који су у ученицима препознавали себе, своју веру и неверу, своје призывање и сумњу, своје „споро срце“ и „срце које гори“.

Потом се догађа нешто неочекивано: „и он нестаде“ или „он постаде невидљив за њих“. Так што су га препознали Власкрсли Христос постаје „невидљив“. Так што су се нашли – а да су тога свесни – у његовом присуству, он нестаде, они остају без њега. Присутни постаје Одсутни. Познање се за-

Христос Сведржитељ – Пећка Патријаршија

вршава измицањем Спознатог. Ученици су познали Исуса, али уместо да га очајно траже и призывају назад, они се *сећају*: „Не гораше ли срце наше у нама док нам је говорио путем и док нам је објашњавао Писма“. Сећање на сусрет са Господом је потврда аутентичности овог необичног догађаја. Целокупан човек реагује на присуство Господње: емотивно („срце гори“) и интелектуално (разумевање Писма). Овде се могу лоцирати корени хришћанског богословља: искуство Ваксрслог, сећање на то искуство, емотивни потрес, интелектуално разумевање кроз тумачење Писма, светотајинско учешће у обеду са присутним Господом и коначно недовољива потреба да се говори о доживљеном и спознатом (ст. 35).

„Заиста устаде Господ“

Прича се не завршава спектакуларно. Ученици се враћају у Јерусалим („истога часа“) где се већ увелико говори о томе да се Ваксрсли јавио Апостолу Петру. На окупу су Једанаесторица и још један неодређен број ученика („они који су били са њима“). Они сведоче: „Заиста устаде Господ и јави се Симону“ (ст. 34). На тај начин Еванђелист подсећа читаоце на 24, 12 где се Петар налази на празном гробу. Приповест о Петру у

празном гробу се прекида причом о путу у Емаус. Сада се Еванђелист поново враћа на Петра и његово искуство. Ваксрсли се јавио и ученицима на путу у Емаус и Петру. На овај начин Еванђелист такође чува јединство простора и времена своје приповести: Јерусалим и околина су место где се одигравају средишни догађаји историје спасења, док је недеља дан када се они временски лоцирају.

Пошто су саслушали остале ученике, ученици из Емауса приповедају оно што се дододило њима. Ст. 35 сажима сва централна догађања у причи: „И они испричаше шта би на путу и како га познаше при ломљењу хлеба“. Два су дакле момента битна: оно што се дододило „на путу“ сажима сусрет, неспоразуме, разговор и објашњење Писма, док познање при ломљењу хлеба подсећа на последњи догађај. За Еванђелиста Луку је веома важно да још једном нагласи посебан значај „ломљења хлеба“ као централни моменат у богопознању: богопознање јесте један евхаристијски акт. У овом евхаристијском оквиру богопознања занимљив је још један моменат. Наиме, у грчком оригиналу стоји глагол у пасиву (*έγνωσθη*), тако да би бољи превод ст. 35 гласио „даде нам да га познамо“. Богопознање се дакле разумева као један акт Божији ка

човеку (уп. нпр. Гал 4, 9). Бог чини да се „затворене очи“ отворе.

Заједно са причом о блудном сину и милостивом Самарјанину, прича о путу у Емаус је најучинковитија прича из Еванђеља по Луки у историји тумачења. Како формалности, попут броја стадија или питања ко је Клеопа, тако и суштинске теме, попут затворених очију, тумачења Писма и евхаристијског богопознања, вековима су привлачили пажњу тумача. У наставку који следи покушаћемо да приближимо само неке моменте из богате историје тумачење приче о путу у Емаус. ■

Исправка

Поштовани читаоци, у *Православљу* бр. 1103, у првом делу текста др. П. Драгутиновића „Пут у Емаус (Лк. 24, 13–35)“, дошло је до грешки због којих се аутор извињава.

На страни 26, стоји:

„Прича о ученицима који су, истог дана када је Исус пострадао на крсту, на путу из Јерусалима у Емаус...“

а треба да стоји:

„Прича о ученицима који су, три дана по Исусовом крсном страдању, на путу ...“

На истој страни, стоји:

„Они се враћају из Јерусалима истог дана када је Исус разапет на крст и успут разговарају о свему што се дододило.“

а треба да стоји:

„Они се враћају из Јерусалима три дана после Исусовог распећа на крст и успут ...“

На страни 27, стоји:

„На самом почетку наводи се да двојица ученика, истог дана када је Исус распет, иду из Јерусалима у једно село које се зове Емаус.“

а треба да стоји:

„На самом почетку наводи се да двојица ученика, три дана после распећа Исуса на крст ...“

Избор новог папе римског

Кардинали из целог света
окупљени у Сикстинској капели
Фото: *L'osservatore Romano*

Ишчекујући бели дим

gr Page Кисић

Ако су добри познаваоци ватиканских прилика 2005. године и могли претпоставити да ће тадашњи префект Конгрегације за учење вере, кардинал Јозеф Рацингер, постати нови поглавар Римокатоличке цркве, сасвим је извесно да је (нагли) завршетак његовог понтификата изненадио већину. Папа Бенедикт XVI повукао се са катедре римског епископа 28. фебруара, истакавши да сматра да због поодмакле доби више није у стању да адекватно обавља своју дужност. Овим, хвале вредним, чином повлачења окончан је не тако дугачак понтификат, током којега је Римокатоличка црква ипак била суочена са многим проблемима. Сам Бенедикт XVI, у свом опроштајном обраћању вернима на Тргу Св. Петра, истакао је да се за време свог понтификаата осећао као Апостол Петар са Апостолима у броду на Галилејском језеру: поједини дани били су испуњени сунцем и лаганим поветарцем, док су у неким тренуцима имали високе таласе и противан ветар. Ипак, чињеница да Господ крмари

брodom цркве, као и да црква није ни организација нити неко хуманитарно или религиозно удружење већ живо Тело „јесте разлог за радост у времену у коме многи говоре о пропasti цркве“.

И у овом последњем обраћању у улози „слуге слугу Божијих“ (*servus servorum Dei*), Бенедикт XVI се пројавио више као човек теологије и молитве него медија и јавних наступа. Као ретки његови претходници, он је и за време свог понтификаата наставио да се бави теологијом, пишући дела која нису била званични и обавезујући црквени документи, већ израз његовог личног тражења Лица Господњег. Поред већ чувених књига о Христу (три до сада) у којима је папа покушао да споји савремену историјско-критичку и теолошку интерпретацију Светог Писма, питање које је нарочито заокупљивало његову пажњу јесте однос вере и разума. Настојећи да веру цркве доведе у склад са научним сазнањима и давећи се питањима еволуције и рационалности саме материје и стварања, Бенедикт је, као и Анзелмо Кентерберијски, сматрао

да не треба покушати разумети да би се веровало, него треба веровати да би се разумело. У свом обраћању посланицима Немачке савезне скупштине 2011. године је критиковао монопол позитивистичког разума, који потрагу за Богом пртерује у простор субјективног и искључује класичне изворе сазнања етоса и права. Полазећи од вере цркве и универзалности етичких и моралних норми, Бенедикт је био изричito против абортуса и еутаназије, а у енциклици *Caritas in veritate* из 2009. године упозоравао је на опасности од ембрионалних истраживања и могућности клонирања.

Бенедиктово схватање данашњице кратко али упечатљиво изражавају синтагме „диктатура релативизма“ и „помрачење Бога“. Овој „диктатури релативизма“, присутној не само у друштвеним структурама већ и у индивидуалном животу појединца, неопходно је супротставити „компас“ хришћанске вере, вере која је истина и нада – како папа наводи у енциклици *Spe salvi*. „Помрачење Бога“ у модерни папа супротставља „де-

секуларизацију цркве“. Следећи своју традицију, а не прекидајући је, црква се из ризнице вере мора наоружати пред изазовима модерне, – рекао је Бенедикт XVI на крају своје посете Немачкој, септембра 2011. године у Фрајбургу. Професор фундаменталне теологије Универзитета у Фрајбургу Магнус Штрит одлично је окарактерисао папино схватање модерне речима: „Бенедикт XVI и модерна – један скептичан сусрет“.

Не само у односу према савременом свету, већ и у односу према црквеном учењу и уређењу, Бенедикту XVI је често пребациван извесни конзервативизам, који су неки други опет сматрали као „верност Предању“ – зависно од угла гледања. У том погледу посебно је критиковано његово поступање са Братством Св. Пија X (укидање екскомуникације) и однос према питањима богослужења, свештеничког целибата, другобрачних, могућности ангажовања жена на неким црквеним службама, однос према протестантским црквама и верским заједницама, итд. Критике нису долазиле само споља, већ и из саме цркве. Поводом објављивања података о злостављњима, велики број професора католичких теолошких факултета са немачког говорног подручја потписао је 2011. године *Меморандум професора теологије о кризи Католичке цркве*, у коме су, између остalog, изнели мишљење о неопходности реформе по питањима целибата, учешћа лаика у избору свештенослужитеља, увођења више синодалних структура на свим нивоима црквеног управљања. Упркос бројним захтевима за променама, који су стизали са многих страна, реакција цркве – макар јавна – је изостала. Међутим, управо један (наводно) конзервативни папа Бенедикт XVI својим повлачењем повукао је један изузетно „неконзервативан потез“, први те врсте након више од 700 година. Својим личним примером посведочио је пут којим, по његовим речима, црква треба да иде да би се истински могла посветити

Конклава је веће кардинала које се састаје ради избора папе. Појам означава и затворене просторије у којима се врши тај избор. Реч долази од латинског израза *conclave* – соба која се може закључати.

Нови папа се бира писменим тајним гласањем. За избор новог папе је потребна дводрећинска већина.

Све док неки од кандидата не добије две трећине гласова, гласачки листићи се спаљују а из димњака Сикстинске капеле куља црни дим; уколико неки од кандидата добије две трећине гласова, остварује се ваљани канонски избор, и листићи се након провере и сачињавања записника опет спаљују – овога пута производећи бели дим.

Новоизабрани папа бира себи име по угледу на неког од прошлих папа или знаменитих светитеља. Устоличење папе се по правилу врши у прву недељу након избора. *М. П.*

целом свету – пут одрицања од мочи тј. пут одрицања од материјалног и политичког терета.

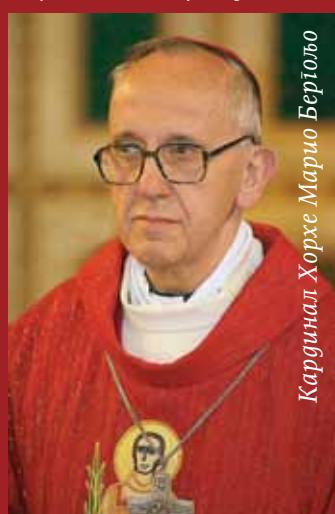
Избор новог епископа Рима почeo је 12. марта заседањем конклаве у Сикстинској капели. Као могући кандидати у медијима се најчешће помињу милански надбискуп Анђело Скола, бечки надбискуп Кристоф Шенборн, надбискуп Сао Паула Одило Педро Шерер и надбискуп Квебека Марк Уле. Међутим, јасних фаворита ипак нема. Ко год да постане но-

ви поглавар Римокатоличке цркве биће већ на самом почетку суочен са многим проблемима: смањује се број свештеника и верника, захтеви за реформама су све гласнији, тражи се – као и на Другом ватиканском сабору – нови „aggiornamento“ (осавремењивање) цркве. На који начин ће се црква суочити са овим изазовима и којим ће путем у будућности ићи, свакако ће највише зависити од избора који 115 кардинала сабралих у конклави направи. ■

Док је овај број Православља био у припреми за штампу, аргентински кардинал Хорхе Марио Бергольо изабран је за новог поглавара Римокатоличке цркве. Одабрао је име Фрањо.

Бели дим појавио се из димњака Сикстинске капеле у среду, 13. марта у 19:06 часова, а потом су и звона са базилике Светог Петра у Ватикану огласила да је изабран нови папа. Француски кардинал Жан-Луј Торан званично је објавио: „*Habemus papam!*“ (лат. имамо папу), а са балкона базилике Светог Петра вернике је поздравио нови поглавар Римокатоличке цркве.

До избора за новог римског понтифекса, кардинал Бергольо био је надбискуп Буенос Ајреса. Први је папа у историји из редова језуита. Бергольо је велики поборник социјалне правде. Живи скромно, вози се аутобусом на посао, али уједно важи и за великог конзервативца. *М. Петровић*

Кардинал Хорхе Марио Бергольо

Реконструкција Цркве Св. Архангела у Призрену

Онамо, 'намо... за брда она,
говоре да је разорен двор
мојега цара; онамо веле,
био је негда јуначки збор.

Онамо, 'намо... да виђу Призрен!
Та то је моје – дома ћу доћ!

Манастир Светих Арханђела налази се у клисури реке Бистрице. Удаљен је три километра од Призрена на Шар-планини, старим путем који води даље ка Штрпцима, Урошевцу. Задужбина је цара Душана. Подигнут је на платоу троугаоног облика на левој обали реке, у подножју узвишења на којем је подигнуто средњовековно утврђење Вишеград. Из летописа се види да је на том месту раније постојао манастир, такође посвећен Светим Архангелима. У њему је боравио Душан и оздравио након тешке болести, због чега се одлучио да на том месту подигне своју задужбину.

Душан је ову велику лавру саградио у периоду између 1343. и 1352. године. За руководиоца градње цар је одабрао првог манастирског игумана Јакова,

који је касније постао Митрополит Сера. Свети Арханђели су у Европи били познати по градитељској лепоти и огромном богатству. Летописци из XV века, који су имали прилику да ову грађевину виде у пуном сјају, говоре: „Јако призренске цркве патос, и дечанскаја цркви пећскаја припрат и банско злато и ресавско писание не обретаје се нигдже; Добротоју и художесту ом превасходит дечанску црков кроме мрамора, само је величеством лушчаја дечанскаја.“

Царевом даровном повељом одређен је висок друштвени положај манастира: са 93 села, приходима од призренске царине, седам цркава са њиховим поседима и људима, рудником гвожђа у Топлицама, виноградима и ораницама, правом на бесплатно уље, со, свилу, вино, мед, восак, рибу,

467 влашских породица, 8 арбанашких катуна, као и одабраним занатлијама укључујући и златаре. Свети Арханђели су од оснивања били најбогатији српски манастир. Манастирска добра простирала су се од Шар-планине до Јадранског мора, а примера ради колико је поседа било укључено у манастирску економију говори да је уље стизало из Бара, риба из Скадарског и Плавског језера. Манастир је имао велико братство од више стотина монаха, а у склопу манастирског комплекса налазиле су се главна црква посвећена Св. Архангелима, мања црква Св. Николе, вишеспратни конаци, болница, библиотека, просторије за оставу, трпезарија у облику уписаног крста. Иако се простирао на 6500 квадратних метара, манастирски комплекс је био заштићен снажним зидовима

и добрым стратегијским положајем. Манастир је тамошњи народ називао *Душановим* или *Царским прадом*. Мост преко Бистрице повезивао је манастир са Душановим дворцем у Рибнику и царском палатом у Призрену. У манастиру се дододило историјско помирење Српске Цркве и Цариградске Патријаршије 1375. лета Господњег; после помирења су изасланици ових Цркава одржали службу на гробу цара Душана и скинули анатему са њега, цара Уроша, Патријарха Јоаникија и Патријарха Саве. У време Косовског боја, неко време у манастиру је боравио српски Патријарх Јефрем. Манастир је 1615. године порушио Синан-паша, који је од материјала цркве саградио Синан-пашину цамију у Призрену.

Од 6. јуна до 27. августа 1927. лета Господњег, под надзором др Радослава Грујића, извршена су археолошка ископавања приликом којих је пронађено више од 1700 декоративних фрагмената. Пронађени фрагменти су тада пренесени у Скопље, у Музеј Куршумли хан, где се већина и данас налази. Тада је и пронађено тело цара Душана које је две године касније пренето у Београд у Цркву Св. Марка.

Од 1990. године, на иницијативу архитекте Предрага Ристића и још неколико утицајних људи

основано је Друштво за обнову Св. Архангела, по благослову Синода СПЦ и блаженопочившег Патријарха Павла, који је и сам неколико пута био на локалитету манастира. Године 1998. сазидан је конак са капелом посвећеном Св. Николају Жичком. Манастир је касније пострадао, неколико дана по доласку КФОР-а, у јуну 1999. године. Тада је отет отац Харинтон – његово обезглављено тело је пронађено 2000. године у масовној гробници у Призрену. Након ових дешавања је веома мало урађено за наставак обнове цркве и самог манастира, јер велики проблем представља то што не постоји ни један цртани траг (цртеж, минијатура, гравура, печат) који би посведочио о правом изгледу цркве. Др Слободан Ненадовић је дugo радио на реконструкцији ове цркве; направио је једну од могућих варијанти, са отвореним могућностима за њену дораду, односно прераду.

Крајем 2012. године, заједно са професором Предрагом Ристићем, покренуо сам иницијативу да на основу досадашњих истраживања и документације коју он поседује направимо најидеалнији модел реконструкције. Пред нама је био велики задатак: морали смо да „прочешљамо“ целокупну документацију коју он поседује; затим документацију

коју поседује библиотека Академије за уметност и конзервацију СПЦ; и да се поставимо у улогу самог цара и његовог архитекте, а да не скренемо са пута закона о реконструкцији. Због величине овог пројекта морали смо целокупни задатак поделити на неколико фаза, па смо због тога укључили студенте са академије и поделили пројекат на неколико тема. Јован Петронијевић, дипломирани дизајнер, студент мастер студија, добио је задатак реконструкције камене пластике и иконостаса; Бранка Савић, студент мастер студија мозаика, задатак реконструкције подног мозаика; Стефан Јовићић, Иван Марковић и Александар Станојевић су добили задатак реконструкције фасаде и целокупне грађевине. После непроспаваних ноћи и много сати рада, држећи се закона реконструкције, статичке и решавања статичких питања коришћених у оно време, те начина градње, израде сводова, стубова, портала, дошли смо до решења. Модел је у основи модел др Ненадовића, али са великим изменама и дорадама. Урађен је нацрт, у току је писање одбране ове реконструкције, и израда модела у размери 1:50. Поред студената који директно раде на овом пројекту укључен је и велики број сарадника, почев од професора Високе школе за уметност и конзервацију СПЦ, студената и људи изван ове институције који директно или индиректно помажу пројекат.

Израда овог модела је само наш допринос у обнови и очувању наших вековних споменика јер „изгубимо ли споменике, изгубили смо историју“. А за крај цитирају краља Милутина: „Црквама смо омеђили наше отачество, да се види да смо вером и лепотом градили ову земљу, да смо ту живели и да ту јесмо, и да ћemo во вјеки бити.“

*Александар Станојевић,
студент Академије СПЦ за
уметност и конзервацију*

Момчило Настасијевић – тихи песник метафизике

Уметник, посредник ка Богу

Светлана Новачић

Његов глас је био мало шуштав, није био говорник, речи је доспао тешко налазио, често је тражио израз којим је хтео нешто да окарактерише. И често му је рука правила покрет, ишла најпре, као да хоће из простора да извуче ту реч што му је недоспајала.

(... о Момчилу Настасијевићу)

Момчило Настасијевић

Момчило Настасијевић је рођен 23. септембра 1894. године у Горњем Милановцу, а преминуо је 13. фебруара 1938. године. Основну и средњу школу завршавао је у Горњем Милановцу, Чачку и Београду, где је и студирао француски језик и књижевност. До краја свог кратког живота је радио као гимназијски професор. Скроман и једноставан, иза себе није оставио никакве поуздане приче о свом приватном животу, али његова дела и приче његових савременика говоре о усамљеној души која тежи савршенству. Упркос томе, критичари га нису волели и веома оштро су оцењивали његов рад. Приповетка Наход, последња објављена, привукла је пажњу и најавторитативнијег лингвисте тог времена, Александра

Белића, који га је оптужио да квари српски језик.

Писао је споро и мало дела је сам објавио. Тек после смрти, пријатељи су скupили све пронађене рукописе и издали целокупна дела: *Песме, Ране песме и варијанте, Хроника моје вароши, Из шамној вилајета, Ране приче и Драме*.

Суштина неразумевања Момчила Настасијевића је у томе што он користи архаичну лексику јер верује да она лежи у основи српског језика, а да је савремени језик бледа слика извornog, те што дубље залази у прошlost, ближи је правом смислу и значењу речи, а пре свега ближи извornoj мелодији језика. Трагао је за матерњом мелодијом, „звукном линијом која, долазећи из најдубљих слојева духа, везује појмове у тајanstvenu

целину живог израза“ (М. Н.). За њега је реч само материјализација тона, а ако се тон не пробуди, реч је без одјека. У једној аутобиографској белешци, штампаној 1927. године, каже да се ретко усуђује да напише песму јер осећа да би се то музички дало и чистије и дубље изразити. Та концизност није производ његове ћудљивости, већ борба против очигледних недостатака којима обилује олако написана поезија. „Један марљиво бира најправилније опеке и најуглачаније камење и зида: облици му испадају симетрични и геометријски тачни, и кохезија његове зграде не лежи у самим опекама, него у лепку који их држи – то често називамо лепим стилом. Целу ту зграду можете разглобити на њене првобитне елементе

и опет је склопити без иаквe штете по њу; покушајте, међутим, да разглобите један цвет: и самом помишљу да га анализирате ви сте га већ повредили у његовом сувереном јединству: нечега је већ нестало, реч није тешко наћи, рецимо дражи, управо онога што је било у њему, дакле, не зидана кућа, но израсло дрво, то је стил. Реч дозива реч, слика слику, идеја идеју. Све је ту цело. У најкраћој фрази нашли сте основни тон целог живота. Загледајте се у прашњави убоги цвет крај пута, у њему ћете осетити тајну свих цветова“ (М. Н. Неколико рефлексија из уметности). Изузетно је водио рачуна, не само о написаној, већ и о изговореној речи. Један његов ученик је рекао: „Његов глас је био мало шуштав, није био говорник, речи је доста тешко налазио, често је тражио израз којим је хтео нешто да окарактерише. И често му је рука правила покрет, ишла напред, као да хоће из простора да извуче ту реч што му је недостајала.“ (Миливоје Ристић, *Усјомене на Момчила Настасијевића*). Насупрот музичи у речима, коју је мало ко умело да чује, када је објављена музичка драма (1927) *Међулушко блајо*, уз малобројне, али повољне критике и изузетно надахнут приказ Исидоре Секулић у Српском књижевном ласнику, Београдска опера је одбила да је изведе. Настасијевићеве музичке драме су биле исувише окренуте песничким вредностима да би биле оперска либрета. Изведене су само *Недозвани*, *Господар Младенова кћи* и опера *Ђурађ Бранковић*.

Теоретичари књижевности га сврставају у симболисте, или читајући његове есеје, схватамо колико је он, надаље, био метафизички песник.

О уметницима Настасијевић

Бранко Мильковић – Момчилу Настасијевићу

Уместо звезде славуј из неког зида
што се од ње разликује тек обликом и маштом.
предео коме сам се приволео, плаштом
чува своју провидност за оне који виде.

каже: „Уметник је првобитно свештеник, маг, човек који има везе са надстварношћу, са оним што стварност делимично, или, ако хоћете, симболично представља. Али, његов је значај и у томе што је он посредник између Бога универзума и осталих људи. Он има моћ израза који открива, те слепи виде, а глуви чују, без њега би ход човечанства навише био веома, веома спор, а можда и доведен у питање. Песници су уистину свештеници, често несвесни природе свога позива, прави свештеници свих цивилизација: откривати божанску битност живота, обожавати велико кроз мало, свеопште кроз појединачно и на немире бацити светлост крајњег умирења, зар то све није основ истинске религије? Ружно је дефинисати их, али ако је то неизбежно, назовимо их људима који у свему виде надстварно.“

У свом раду *Хришћанска мисао у љојезији Момчила Настасијевића*, мр Александра С. Костић Тмушић и мр Јелена Д. Михајловић разоткривају његову религиозност. „Све до друге његове фазе Бог је схватање као есенција, испољавао се као хармонија, или неумитност. Тек у другој фази јављају се знаци заокрета ка хришћанској мисли, а у трећој је главна његова преокупација Христос као остварен интегрални човек и његова *наука*, а не Бог, Творац света. Пут те преоријентације није био једноставан пут прихваташа догме, већ

много сложенији и драматичнији пут; зависио је од личних, али и од посебних друштвених и културних околности у којима се део наше интелектуалне средине везивао за Достојевског и за њему блиске руске мислиоце [...]. Када је искуство у питању, онда дилеме нема. Мисао Настасијевића је аутентично хришћанска, и то православно хришћанска.“

И на крају, Момчило Настасијевић можда није најупечатљивији, али је свакако најзагонетнији српски песник. Мали је број оних који су га разумели док је живео, није много већи број оних који га разумеју ни данас. Можда ће неке будуће генерације осетити поетску нит коју је испредао, разумети повратак на стари српски језик и израз. Речи су музика. Само је треба чути. А песничку величину видети и препознati.

Карл Фридрих Шинкел – архитекта, сликар, дизајнер (1781–1841)

Зачарани визионар

Прошођакон Зоран Андрић

Шинкелова сценографија за „Краљицу ноћи“ из Моцартове опере „Чаробна фрула“

Од светковина које су биле уприличене о Шинкеловој 200. годишњици рођења, пре тридесет година, није било досад изложби слика, скица пројеката, односно макета и диорама, цртежа, дизајнерских скица и других артефаката овог универзалног генија из Пруске. Након недавне изложбе у Берлину, сада је у Минхену у Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftung изложено 300 експоната овог значајног европског архитекте на прагу модерне.

Шинкел је урбаниста, сликар, дизајнер ентеријера и екстеријера, творац зачараних сценографија и песник–визионар утопијских грађевинских конструкција. Његов учитељ архитектуре је био Friedrich Gilly. Путовања у Праг, Беч, Италију, Француску представљаће најбоље *in vivo*–студије у уметничком мору без обала. На изложби у Минхену, која је отворена 1. фебруара и трајаће до 12. маја 2013, приказане су оригиналне скице за Моцартову оперу Чаробна фрула као и оригинал и копије његове чувене слике *Готска катедрала на води*. Једну од атракција ове изложбе представља реконструкција механичко-оптичке слике *Пожар у Москви* (1812). Спектакл у вишеслојној сценичној драми: пожар, војници у бекству и сав колатерални хаос, својом ефектном динамиком подсећа на syberspace и компјутерске анимације. Ретроспектива показује да је Шинкел доминантно присутан у епохи преласка из класицизма у историзам. У Шинкеловом уметничком универзуму црвену нит продуктивне маште чине две категорије „историја“ и „поезија“ које су у плодном допуњујућем дијалогу. У девет одсека се рапча ова изложба: у

првом је биографски материјал у фокусу, у другом „Историја као традиција и конструкција“, у трећем „Позорница као свет“, у четвртом „Пут ка нацији. Шинкел као уметник споменика/монумента“, у петом „Пруска као уметничко дело“, у шестом „Шинкелова здања у Берлину“, у седмом „Архитекта на двору“, осмом „Шинкел и модерна“, и у деветом „Снови о здањима – позне утопије“.

На крају изложбе је представљена „Лабораторија уметности – лабораторија науке“ на којој је пластично представљена ондашња технологија папира, приручног прибора за цртање, као и графичка средства и могућности умножавања одн. репродукције. Шинкел је био перфекционист. Познато је да је на путовања у Италију са собом носио папире за скице искључиво немачке производње, што не треба сматрати гестом родолубља, већ искуства са квалитетом цртачког прибора. Од дворског архитекте до саветника у питањима стила височанстава Пруске био је само један мали корак. Шинкел је добио налог да сазда салон за чај и мобилијар – столове, столице, лампе, чаше. Дизајн једне његове столице је и данас радо опонашан модел.

У овом контексту треба подсетити да је Шинкелов легат, који броји око 5500 експоната и налази се под заштитом Савезног министарства за образовање Немачке, највећим делом каталогизиран и дигитализован и доступан је online јавности. Ова изложба парадигматично у својој документарној исцрпности приказује продуктивну снагу иновативног духа овог allround–уметника Пруске који је уједно и део уметничког наслеђа Европе.

Раздвајање

Година: 2011.

Земља: Иран

Режисер: Ашгар Фархади

Улоге: Лејла Хатами, Пејман Моади, Сарина Фархади

Претходно награђивани филм *О Ели* био је довољан да скрене пажњу и на нови филм Ашгара Фархадија – *Раздвајање*. Главни актери су Надер (Пејман Моади) и Симин (Лејла Хатами), брачни пар који живи у модерном Техерану. Њих двоје су два различита света који другачије приступају решавању проблема – једно држи до свог става, а друго је спремно на прилагођавање. Уводне сцене откривају карактере: Симин, мимо договорене цене за селидбу клавира пристаје да плати више, док Надер то никада не би прихватио ако је цена већ договорена.

Као и у чувеном анимираном филму *Персейопис* и у *Раздвајању* се провлачи идеја о две класе у Ирану – религиозној и секуларној. *Раздвајање*, ипак, није филм који актуализује тек савремене проблеме Ирана, већ проблеме који се налазе унутар сваког човека ма где он живео. Фархади ствара уметничко дело које га чини доступним широј јавности изван географских, културних или језичких граница. Он се због тога изражава много више кроз дискретан лик девојице Терме, коју тумачи његова кћи (Сарина Фархади), него кроз главне јунаке Надер и Симин.

Терме је „анђео чувар“, савест породице, истина је њена водиља и смисао живота. Њена питања су логична, она копкају савест родитеља сваки пут када сујета надвлада љубав. Одлука о разводу поставља Терме у незавидан положај – да се одлучи између света у коме владају принципи и света који иде у сусрет реалности, који је спреман да пређе преко принципа да би се остварило оно што је реално. Њена неодлучност, међутим, постаје израженија када је проморана да слаже. Све око ње тада нестаје, све постаје релативно, могућност избора није више ствар слободе, већ принуде која је условљена лажима.

Раздвајање је својеврсна парабола о свету који инспирише духовну револуцију, о свету кога тлаче глобални тамничари савести, слободе и љубави. Терме је симбол генерације која тражи

своје место у цивилизацији хипокризије у којој владају раздвајање, отуђеност, неразумевање и себельубље. Она је слика света који долази, који мисли другачије, који је кадар да поставља питања, а не да се задовољава понуђеним одговорима – света који размишља о исправности и смислу живота. Зато Фархади не жели да даје одговоре кроз своје филмове, него да отвара нова питања савременом свету која ће се наметати и након пројекције филма.

Завршетак филма нас, у карактеристичном стилу, оставља без решења коме ће се ћерка приклонити, јер ова одлука није само привидни избор између мајке и оца већ избор између света који се раслојава и распада и света који тек треба открыти и вредновати.

Свесиштеник Миодраг Андрић

Храм и уметност: поводом обележавања јубилеја 1700 година Миланског едикта

Превео и приредио
Епископ нишки
др Јован (Пурић)

Ниш, Православна Епархија
нишка; Београд, Висока школа
– Академија Српске Православ-
не Цркве за уметности
и консервацију, 2013,
257 стр.; 25 см

ISBN 978-86-86805-57-7

У оквиру обележавања јуби-
леја 1700-годишњице објаве
Миланског едикта (313–2013)
Православна Епархија нишка
и Висока школа – Академија
Српске Православне Цркве
за уметности и консервацију
у Београду заједнички су – са
благословом Његове Светости
Патријарха српског Г. Ирине-
ја – објавили зборник радова на
тему *Храм и уметност*.

Зборник почиње својеврсним
уводом Епископа нишког др Јо-
вана на тему „Православни храм
– синтеза уметности“, где Владика
указује на богослужбени
циљ православног храма кроз
синтезу уметности Храма Свете
Софије у Константинопољу, који
је саграђен на месту где је Свети
цар Константин сагradio вели-
ку базилику. Следећа студија је
рад Томаса Метјуза са Инсти-
тута за уметност Њујоршког
универзитета на тему „Преобра-
жајни симболизам византијске
архитектуре и значење Панток-
ратора у куболи“. Овај текст се
комплементарно наставља на
увод Владике Јована и говори

о символици куполе у контек-
сту живописања Пантократо-
ра у њој. После овог рада следи
студија „Раскол и византијско
украшавање храмова“, аутора А.
М. Лидова, која даје особит до-
принос приликом разматрања
литургијске редакције прили-
ком украшавања храмова у 11. и
12. веку, са посебним освртом на
ново литургијско уређење у епо-
хи у којој сама Литургија дуже
време текстуално остаје непро-
мењена, уз објашњење примера
сцене Причешће апостола (у ол-
тарским апсидама Софије Ки-
јевске и Софије Охридске).

Тематски след – који је уредио
Епископ Јован – сада кулминира
у студији „Иконе у Литургији“,
ауторке Ненси Патерсон Шев-
ченко са Универзитета Кембриџ,
која истиче сликане изворе као
сведочанства догађаја и објашње-
ња догмата у датом временском
периоду, уз коришћење писаних
историјских извора. Врло је ин-
тересантна и тема „Улога жена у
иконопоштовању Ране Цркве“, коју
у овом зборнику разрађује Џу-
дит Херин. Рад разматра учество-
вање жена у иконопоштовању, пр-
венствено на Истоку, у контексту
светитељских икона. Уз објашње-
ње неколико примера из историје
Цркве, ауторка научном методо-
логијом уверава савремену јав-
ност да је култ икона имао вели-
ку снагу у Раној Цркви. Следећа
студија, која носи назив „Traditio
legis и иконографија олтарске пре-
траге Свете Софије Цариградске“,
ауторке Т. М. Васиљеве, говори о

иконографском програму олтар-
ске преграде у Светој Софији у
Константинопољу. Наводећи до-
садашња истраживања и анали-
зирајући најприхватљивије кон-
цепте, ауторка сматра да би тре-
бало допунити основне теорије и
као хипотезу – коју је доста добро
разложила и утврдила у датом
научном контексту – истиче раз-
матрање могућности присуства
иконографије *traditio legis*. Уз за-
кључак где се наглашава вероват-
ноћа поменуте хипотезе, ауторка
је дала и прилог – Екфраза посве-
ћена Светој Софији, *Павла Силен-
цијарија* (одломак који описује
украшавање олтарског простора).
Студија на тему „Силе небеске:
иконографија и литургијски шек-
стови“, ауторке Л. А. Шченикове,
има функцију увода у закључак, а
обрађује тему која говори о одно-
су икона и литургијских химни,

Отац Јован Мајендорф
Брак – православна перспектива
Отачник, БЕОГРАД 2012.

Мајендорфова књига је драгоценा свакоме ко се инте-
ресује за хришћанско поимање брака. У њој аутор ис-
тражује значења које је брак имао у јудаизму и Новом
Завету, раној Цркви и Римском праву, светотајинском
животу и, на крају, савременом друштву. Теме којима се
бави јесу други брак, мешовити бракови, развод, абортус,
планирање породице и родитељство... Ова књига
је од нарочитог значаја како за свештенство тако и за
венчане и оне који се припремају за свету тајну брака.

текстова и осталих богослужбених писаних форми; али у контексту небеских сила – херувима, серафима и престола. Рад се бави и прегледом основних изображења Небеских сила, али и појавом њихових могућих односа са одговарајућим историјским писаним изворима. Пример на коме се и заснива истраживање о Небеским силама јесте фреска у куполи Цркве Преображења Господњег у Новгороду, коју је осликао Теофан Грк 1378. године.

Закључну студију на тему „Химноографско стваралаштво у Византији“ написао је уредник овог зборника Епископ нишки Јован, ванредни професор на Високој школи – Академији Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију у Београду. У закључној студији Епископ Јован се бави одговорима на питања каква је била поезија у Византији, питањем језика у Византији и питањем разликовања црквене и религиозне поезије у Византији, као иницијалног питања за даља разматрања. Кроз примере, као што су Свети Андреј Критски и Јован Дамаскин, и уз кратко објашњење византијских натписа, аутор наводи изворе за византијску химнографију (а да то нису библијски текстови), да би на kraju истакао став Византинца према Христу као Творцу, на водећи примере из византијске химнографије.

Зборник *Храм и уметност* – иако уређен за конкретну прилику – превазилази циљ и намеће се као врло озбиљно штиво за истраживаче на пољу разних богословских дисциплина, историје, историје уметности и естетике, те може да буде покретач нових стремљења у истраживању у оквиру методологија поменутих наука. Широј јавности, а посебно академској, препоручујемо овај зборник и због сагледавања у савременом контексту богословско-историјских прилика периода који је обухваћен радовима у зборнику.

Бакон mr Ивица Чайровић

Из старог *Православља*

Интиман чај код бечког кардинала Кенига

На почетку Часног Поста 20. II 1969. године, бечки кардинал Кениг приредио је интиман чај у својој надбискупској палати за представнике Источних цркава који живе делају и представљају своју цркву у Бечу и Аустрији. Нашу Српску цркву представљали су, парох Српске цркве у Бечу, председник Црквене општине г. Бергман и секретар г. Дипре.

Ово је први пут да се одржаваједан овакав интиман пријем у сарадњи са „Про Оријенте“, чији је почасни председник Кардинал Кенинг.

У пријатној породичној атмосфери у сенци топле братске љубави и гостољубља великог кардинала, провело се више од једног сата, у међусобним братским разговорима и размени мишљења о текућим и акутним догађајима у животу Цркве Христове. У краткој поздравној речи, Кардинал је рекао, да свако заузме место где жели, јер овде ни за кога нису предвиђена почасна места, пошто смо сви чланови једне Цркве Христове и припадници велике Христове породице, у којој треба да царује љубав, те да се осећамо за овом скромном трпезом, као код своје куће.

На молбу Кардинала министар др Дримел изнео је своје утиске са недавног пута у Југославију, са посете Српској цркви и Светштеничком хору Бачке епархије. Изражавајући се непрестано у суперлативу, г. министар је рекао, да оно што је делегација „Про Оријента“, коју је он предводио, доживела у Југославији, даноноћно окружена искреном и топлом братском љубављу, да се то никада не може заборавити и ад се не може равнati ни са једном досадашњом посетом у периоду његове министарске активности. Српски народ и српско свештенство имају велику душу и велико срце,

што је достојно поштовања и диљења. Са посебним акцентом др Дримел је подвукao чињеницу да је он први лаик који је приликом ове посете и после Ватиканског Концила имао изванредну прилику и ретку част да држи говор у једној православној Цркви.

Ч. Стефановић

Млади хришћани из 43 нације састају се у Тезеу

Од 28. до 31. августа о. г. одржаваје се велики међународни сусрет младих хришћана (1.600 званици). Од јуна до новембра биће организовани међународни сусрети младих у мањим групама да би се обезбедило непрекидно присуство младих у Тезе – у, како због молитве тако и због дијалога. Ти сусрети већ су припремању.

Тема за ову годину биће: „Имати наду – значи бити храбар“. Последња година са њеним страхотама и разочарањима баца у наше лице изазов очајања.

На који начин, ипак, можемо живети, стварати?

Протештанскa монашка
заједница за Тезе
(Француска)

Православље – новине Српске Патријаршије, година III, број 48, Београд, 13. март 1969. г., стр. 3.

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пешровић

БЕОГРАД

Свечани концерт „Мокрањаца“

Поводом крсне славе хора, Светог Симеона Мироточивог, Певачко друштво „Мокрањац“ при Храму Светог Саве одржало је богат духовно-музички концерт. Сала парохијског дома Светосавског храма била је мала да прими све који су желели да уживају у црквеном појању, али и чувеним класичним мелодијама. Поред великог броја посетилаца, концерту су присуствовали и свештеници храма.

Хор је далеке 1931. године основао проф. др Коста Манојловић – за потребе будућег Светосавског храма. Диригент хора је Јелена Јеж, а под њеним вођством друштво је освојило много бројна признања и награде.

Извор: Радио Слово љубаве

БРИСЕЛ

Српска црквена уметност

У Бриселу – главном и највећем граду Белгије и незваничном главном граду Европске уније – у Балаши институту, Културном центру Амбасаде Мађарске, половином фебруара отворена је изложба „Европска културна разноликост – српска црквена уметност у Мађарској“.

Изложба је, како се наводи у саопштењу Матице српске, резултат сарадње Музеја Српске православне Епархије будимске из Сентандреје и Галерије Матице српске на заштити српског културног наслеђа у Мађарској.

Поставка обухвата 39 икона и богослужбених предмета из српских цркава у Мађарској. То су експонати чија је рестаурација и конзервација почела 2009. године и који су, након тога, током про-

шле године, били изложени у згради Препарандије у Сент Андреји.

Изложба пружа сложивиту и разгранату слику српске црквене уметности у Мађарској и бројне полазне тачке за будућа истраживања. Посебан сегмент чини представљање конзерваторско-рестаураторских радова као доприноса Галерије Матице српске заштити културне баштине Срба у Мађарској.

Извор: www.galerijamatice.rs

РИМ

Кардинал о будућности хришћанства

Хришћанство и у будућности Европе може имати велики значај, истакао је надбискуп бечки кардинал Кристоф Шенборн, а у савременој европској стварности, у којој су хришћани још увек већина, премда их мањина учествује у црквеном животу и практикује веру, Црква има многе могућности деловања. Према писању италијанских дневних новина *Коријере дела sera*, бечки је надбискуп за узор европским хришћанима поставио Светог Фрању Асишког – који је својим аутентичним живљењем Јеванђеља успео пробудити одушевљење за Христа у тадашњој Европи.

ЧАЧАК

„Дисово пролеће“

Јубиларно педесето „Дисово пролеће“ почело је 5. марта у Чачку промоцијом књиге *Велики рат* Александра Гаталице, на свечаности коју је отворио књижевник Радослав Павловић, саветник за културу председника Србије.

„Вредност ове манифестације је пре свега разноликост програма, као што је и богатство културе у њеној разноврсности“, казао је пред-

седник Одбора манифестације Драган Јовановић Данилов, наводећи да је ово једна од најзначајнијих песничких манифестација у Србији.

„За време трајања ове културне манифестације Дисов завичај походиће лауреати, бројни званичници, културни радници, библиотекари, љубитељи поезије и књиге. Организоваће се и бројне књижевне вечери, драмске представе, изложбе и промоције“, рекла је Танјуту директорка Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ Даница Оташевић.

На манифестацији ће бити дојдељене и традиционалне награде за прву песничку збирку „Млади Дис“, три награде за најбоље есеје о Дису и награда библиотеке на ликовној манифестацији „Ликовни анализ“. Организатори 50. Дисовог пролећа су Градска библиотека и Одбор, а покровитељи Град Чачак и Министарство културе Србије. Педесето „Дисово пролеће“ трајаће до 31. маја.

Извор: Бећа, Танјут

БЕОГРАД

Последњи број *Лудуса*?

Почетком марта у редовној дистрибуцији нашао се нови број *Лудуса*, једине позоришне новине у земљи и региону. Овај двоброј (189/190) због незавидне финансијске ситуације може бити и последњи.

Редакција се суочила са материјалним проблемима: Град Београд већ другу годину заредом не налази интерес у финансирању једине публикације овог типа у земљи, региону и престоници, а од републичког Министарства за културу, редовног дародавца током две деценије објављивања новина, нема доступних информација о наставку (или прекиду) подршке *Лудусу*.

Главна тема новог броја *Лудуса* је „Театар опустошеног фундуса“ – о ситуацији у домаћим позориштима и могућим системским променама. Централни интервјују посвећен је 28. лауреату Награде Удружења драмских уметника Србије за животно дело – Предрагу Мики Манојловић по први пут го-

вори за Лудус, а разговор је илустровао Коракс. Мини теме овог пута су: позоришни живот на Косову, конкурси за драмске текстове и остваривање статуса слободног уметника.

Извор: <http://www.blic.rs/>

ВАТИКАН

Издања поштанских марака „Sede vacante 2013“

Ватиканска пошта је 1. марта издала серију поштанских марака поводом наступања седи сваканције – празне Апостолске столице у Римокатоличкој цркви, које ће бити у употреби само до избора новог папе. Издања ће и након избора папе бити доступна колекционарима. Штампано је 230.000 серија поштанских марака, које чине четири марке појединачне вредности од 70 и 85 центи, те 2 и 2,5 евра.

Ауторка идејног решења је италијанска уметница Данијела Лонго. Планирано је и издање кованице „Sede vacante 2013“. За ова издања постоји велико интересовање.

ЕВРОПА

Забрана инсектицида?

Европска комисија је предложила двогодишњи мораторијум на употребу неоникотиноидних инсектицида при узгоју свих оних усева (уљане репише, сунцокрета, кукуруза и памука) који привлаче пчеле и остale опрашиваче.

Неоникотиноидни инсектициди су хемикалије које изазивају поремећаје у централном нервном систему инсеката те узрокују парализу и смрт. Но, уз друге инсекте страдају и пчеле. Пчелари су први уочили последице масовне употребе тих инсектицида: потешкоће у

комуникацији и оријентацији пчела, нарушен имунитет, скраћени животни век... Такође су били сведоци помора пчела, односно пропасти бројних пчелињих заједница.

Пчелари су већ почетком 90-их година прошлог века оптужили неоникотиноидне инсектициде као главне кривце за одумирање пчела, али на њихове апеле меродавне институције нису реаговале. Прошле године је у Европској унији скупљено више од милион потписа за забрану инсектицида који су уручени управи компаније „Бајер“. Но, неоникотиноиди су и даље најпродаванија врста инсектицида – чине четвртину глобалног тржишта инсектицидима с укупном продајом већом од 1,5 милијарде евра. Диктат и захтеви економије не маре за животну средину и игоришу одговорност човека и друштва према Божијој творевини.

НЕМАЧКА

„Пилула за јутро после“

Света столица већ пола века, од рата у Конгу у којему су се догађала масовна силовања, учи да је контрацепција након силовања допуштена, а да побачај као убиство невине људске особе није допуштен ни у ком случају.

Према римокатоличком схватању, у случају силовања могу се применити она средства с накнадним деловањем која немају abortивни учинак, тј. спречавају зачеће, а не убијају заметак. То је срж појашњења које су заједнички усвојили немачки бискупи на заседању Немачке бискупске конференције која је одржана у Триру, а завршила се у четвртак 21. фебруара. Повод овог заседања немачких бискупа била је расправа о случају две жене, жртве силовања, којима су две болнице у Келну – којима управљају римокатоличке монашке заједнице – ускратиле „пилулу за јутро после“. О одјеку који је случај имао и у међународној јавности сведочи и чињеница да је део саопштења са заседања бискупа који се односи на „пилулу“ Немачка бискупска конференција на својој ин-

тернет-страници објавила на неколико светских језика.

„Пленарно заседање је потврдило“, каже се у кључном делу саопштења, „да је по себи разумљиво да у римокатоличким болницама жене које су постале жртве сило-вања имају добити људску, медицинску, психолошку и пасторалну помоћ. У то може спадати и давање ‘пилуле за јутро после’ ако она има контрацептивно а не abortивно (побачајно) деловање. Медицинско-фармацеутске методе које доводе до смрти заметака и даље се не смију примењивати“.

Према саопштењу, за разлику од контрацепцијских препарата који су допуштени само у изузетним случајевима, Римокатоличка црква прихвата и поздравља природне методе оснивања породице – јер оне укључују вредности као што су одговорност (одговорно родитељство), узајамно упознавање и комуникација брачних другова, те суздржљивост – друго име за жртву која је саставни део сваке истинске љубави.

Извор: <http://www.glas-koncila.hr/>

АМСТЕРДАМ

У част Петра Великог

Познати музеј „Ермитаж“ отвара у Амстердаму изложбу која се може сматрати уводом за Годину размене између Холандије и Русије. Година размене званично почиње у априлу, за време планиране посете председника РФ Владимира Путина овој земљи.

Ова изложба у Амстердаму представља Холанђанима руског цара Петра I као реформатора, војсковођу и колекционара, који је у стању да својим рукама сагради и брод, и музеј, и државу. У Амстердам је за изложбу из Санкт Петербурга стигло 660 експоната.

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Пешровић

ЈЕРУСАЛИМ Помирење Цркава

Константинопольски Патријарх Вартоломеј је иницирао измирење Јерусалимске и Румунске Патријаршије, које су прекинуле односе маја 2011. године.

Изасланик Патријарха Вартоломеја, Митрополит пергамски Јован Зизулас, боравио је у Јерусалиму и Букурешту у посредничкој мисији, предложивши услове измирења и обнове канонских односа који су били прихватљиви за обе стране. Постигнут је договор да се делегације Цркава састану ради решења.

Делегације Јерусалимске и Румунске Патријаршије су, после разговора вођених у духу братства и узајамног поштовања од 20. до 21. фебруара 2013. године у Јерусалиму, постигле договор о ходочасничком центру код Јерихона, који је био разлог несугласица, јер је Румунска Патријаршија подигла овај центар за румунске поклонике Светој земљи без сагласности Јерусалимске Патријаршије.

Са благословом Његове Светости Патријарха јерусалимског Теофила и Његове Светости Патријарха румунског Данила, делегације су потписале документ којим је обновљено евхаристијско општење и заједништво између двеју Цркава.

На основу сада постигнутог сагласја, Румунска Црква има право присуства у Светој земљи, моћи ће да доврши центар код Јерихона, а убудуће ништа неће предузимати без благослова Јерусалимске Патријаршије, која ће сваку молбу благонаклоно размотрити.

Извор: *Radiо Светић*

2013. године за шестог Патријарха дохалкидонске Етиопске Цркве, шест месеци након упокојења претходног Патријарха Абуне Павла. Нови поглавар ове Цркве је служио као Архиепископ Епархије јерусалимске и у иностранству је провео више од 30 година.

Новоизабрани Патријарх Етиопске (дохалкидонске) Православне Цркве Матија свечано је усточичен у Саборној цркви у Адис Абеби, главном граду Етиопије, у недељу 3. марта ове године. Церемонија усточичења, која је трајала четири сата, завршила се приступном беседом Патријарха Матије пред мноштвом народа.

Етиопска Црква је по броју верника највећа оријентална тј. дохалкидонска Црква. Почеци хришћанства у Етиопији досежу у древна времена. За Етиопску Цркву карактеристични су неки обичаји који воде порекло из јудејства (обрезање, светковање суботе...).

БАГДАД

Нови халдејски Патријарх

Нови халдејски Патријарх Рафаил I (Сако) [Louis Raphaël I Sako] свечано је 6. марта усточичен у Цркви Св. Јосифа у центру Багдада. Инtronизација новог Патријарха халдејског обављена је уз јаке сигурносне мере, извештава немачка римокатоличка агенција КНА. Нови првојарх ирачких католика источног обреда рођен је 1948. године. Пре избора за Патријарха служио је као Архиепископ киркутски (хиротонисан је 2003. године). Како је рекао у својој изја-

ви за штампу, као Патријарх жели да се заузме за сарадњу са верским заједницама у Ираку као и дијалог са сунитима и шиитима.

Халдејска Црква, која је у евхаристијском јединству са Римом, једна од 22 цркве источног обреда које прихватају примат Папе римског, броји око 480 хиљада верујућих од којих већина, њих око 150 хиљада, живи у Сједињеним Државама, а око 30 хиљада у Аустралији.

Од почетка рата у Ираку хришћани су честа мета напада ирачких исламиста, те су многи напустили земљу. Број хришћана у овој земљи смањује се из дана у дан.

Извор: <http://www.news.va>

БУРУМАТИ

Патријарх са сирочадима

Његово Блаженство Патријарх и Папа Александријски и све Африке Теодор II посетио је 23. фебруара 2013. године насеље у округу Бурумати, које припада Епархији Бурундија и Руанде и независној владиној организацији „Доктори с љубављу“ из Грчке, а које је удмило 600 сирочади, жртава грађанског рата. Током срдачног пријема, деца су певала и даривала Патријарха поклонима.

После доксологије у Цркви Светог Алексија Његово Блаженство је одржао је говор у коме је похвалио учитеље у основној школи за сирочад. Овом приликом разговарао је са званичницима владе Бурундија у вези са побољшањем живота у том насељу – попут изградње фарме за потребе исхране сиротишта. Патријарх је притом лично донирао новац за куповину првих домаћих животиња.

Дан касније, 24. фебруара, Патријарх Теодор II служио је Божанствену Литургију у Саборном

АДИС АБЕБА

Нови етиопски Патријарх

Архиепископ јерусалимски Абуна Матија изабран је 28. фебруара

храму Успења Мајке Божије у престоници Бурундија – Буџумбури. Овом приликом је устоличен Епископ Бурундија и Руанде Ино-кентије. Богослужење је служено на грчком, црквенословенском, француском и енглеском језику, као и на свахилију и другим језицима народа Африке.

Извор: Александријска Патријаршија, <http://www.spc.rs/>

КАИРО

Напад на цркву

У Ком Омбу, насељу на југу Египта, 1. марта поново је дошло до нереда који су били усмерени против хришћана. Неколико десетина милитантних исламиста напало је коптску цркву у овом месту молотовљевим коктелима и камењем, јавља портал „Ахрам Онлајн“. Према службеним подацима, више људи је повређено, оштећено је више возила и причињена је знатна материјална штета.

Нереди су започели у четвртак, 28. фебруара увече, када су стотине муслимана покушале да уђу у цркву. Полиција је против окупљених употребила сузавац, но они су запалили гуме и блокирали пут сукобивши се са полицијом, што је на крају кулминирало нападом на цркву.

Коптски хришћани најбројнији су верска мањина у Египту. Њихов удео у укупном броју становника процењује се на око 10 процената.

Извор: www.english.ahram.org.eg

ВАТИКАН

Последња порука Папе Бенедикта XVI на Твiterу

„Хвала за вашу љубав и подршку. Увек осећајте радост што сте ставили Христа у средиште свог живота.“ Тако гласи последња порука на Твiterу коју је Папа Бенедикт XVI послao поподне 28. фебруара 2013.

г. Сви „твитови“ тј. све поруке Папе Бенедикта са овог сервиса су архивиране на званичној веб-страници ватиканске информативне службе и могу се погледати на http://www.news.va/en/twitter_archive.

Извор: <https://www.twitter.com/Pontifex>

МОСКВА

Награда Првојерарху старообредника

Крајем фебруара ове године, руски председник Владимир Путин наградио је Првојераха Руске старообредне цркве (Русская Православная Старообрядческая Церковь) Митрополита московског Ино-кентија (Титова) Орденом пријатељства, високим државним одликовањем. Овим признањем одликују се појединци који имају посебне заслуге у утврђивању мира, пријатељства, сарадње и узјамне помоћи и разумевања међу народима и културама.

Овај догађај је занимљив због тога што је ово први пут у историји да челник руске државе додели државно признање једном старообредном архијереју. Митрополит Корнелије је, примајући орден, рекао да је за њега то велика част.

Извор: <http://www.rpsc.ru>

ПЛОВДИВ

Ролекс за струју

Како преноси портал „РИА новости“ (<http://www.rian.ru/>), Митрополит пловдивски Николај (буг. Николай Методиев Севастиянов), Архијереј Бугарске Православне Цркве, даровао је свој скупоцени „Ролекс“ локалној Цркви Свете Марине – ка-

ко би новцем од продаје вредног сата парохија могла да измири своја дуговања за електричну енергију.

Закључно са рачуном за јануар 2013. године, ова парохија дугује око 2.000 евра бугарској електродистрибуцији. Како је парохијска каса призна и како истиче последњи рок за плаћање пред искључење, Митрополит Николај је свој „Ролекс“ поклонио Цркви општини, благословивши да се скупи сат прода и да се новац искористи за плаћање рачуна.

САНКТ ПЕТЕРБУРГ

Непобедив у рингу – послушник у манастиру

Надимак му је „смрт“, пошто није мали број оних који су нокаутирани његовим смртоносним ударцима. Он је светски првак у мешовитим борилачким вештинама, Александер Емиљаненко, са сталним боравком у Санкт Петербургу. Емиљаненков брат недавно је ставио једну фотографију на свом Фејсбук налогу, на којој се види како овај велични борац обавља послушање као кувар у једном манастиру у Санкт Петербургу.

У електронским вестима се наводи да Александер Емиљаненко, упркос свом великом успеху и својим обавезама, често посећује манастир и врши послушање – како му каже његов старац.

Извор: <http://cicr.srb>

ОРУРО

Највиша статуа Пресвете Богородице

У Боливији, у граду Оруро, саграђена је највиша на свету статуа Дјеве Марије. Висока је 45,5 метара, што је за седам метара више од статуе Христа Спаситеља у Рио де Жанеиру. Град Оруро налази се 230 километара јужно од Ла Паза.

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Олга Стојановић

У СТУДЕНИЦИ Прослава Св. Симеона

Тајanstvena lepotu Studenice, њena uzvišenost i њena svetlost, poziva nas na uzrastaњe u mjeru rasta visine Hristovog. Sazidana na temelju Bogochovca Hrista, ona je kao takva mogla da iznemri Sv. Simeona i Sv. Savu, dvojicu ljudi utkanih u vечно buduće srpsko biće. I ovogodišnja прослава Sv. Simeona Mirotočivog, slavе male ktitorske crkve u manastiru Studenici, je protekla uz prisustvo velikog broja vernog naroda. Dan je započeo Sv. Liturgijom kojom je начalstvovaо Владика шумадијски Г. Јован, uz sasluženje igumana studeničkog Tihona, mnogobrojnog svešteneštva i monaštva. Владика je između ostalog говорио и o значају живота i рада Sv. Simeona i Sv. Savе, koji su na Hristovoј науци zasnovali Srpsku Crkvu i srpsku državu. U toku Liturgije Владика je рукоположио monaha Jeliseja u čin jerođakona. После резања славског kolacha испред groba Sv. Simeona, manastirsко братство припремило је трпезу љубави.

Свештеник Горан Мићић

ЕПАРХИЈА ВРАЊСКА Сарадња фондација

Средином фебруара месеца 2013. године, Епископ врањски Пајомије је у име Фондације „Св. Прохор Пчињски“, уручио поклоне, у виду 15 слатких пакетића и 15 играчака дванаесточланој породици Љубисављевић у селу Стропско и осмочланој породици Стојановић у селу Катун. У сали ЦО Врање, Преосвећени је поделио 80 слатких пакетића и 70 играчака за 16 породица са троје и више деце у Епархији врањској. Дарове за Фондацију „Св. Прохор Пчињски“ је обезбедило Верско доброворно старатељство АЕМ.

Драган Тагић

У КОВИЉУ

Слава Фондације „Лаза Костић“

На Света Три Јерарха, дан rođenja Lazе Kostića, Фондација „Лаза Костић“ је по први пут за 22 године постојања обележила своју славу у Ковиљу. Од свог оснивања 1991. г. ова Фондација, која промовише srpsку културу и духовност на највишем нивоу славу је углавном обележавала при Цркви Св. Саве у Лондону. Од ове године, са благословом Епископа јегарског др Порфирија који је освештао славски колач и жито у ковиљском манастиру Светих Арханђела, Фондација намерава да своју славу увек обележава у родном месту великане чије име носи. Након освећења колача, бројне званице упутиле су се ка Дому Св. Саве, тек неколико метара од ковиљске цркве, у којој се песник крстio.

О централној теми вечери – „Лаза и вера“, говорио је презвитељ др Оливер Суботић из Београда. Он је, између остalog навео да је Лаза Костић несумњиво припадао Православној Цркви, да у његовој поезији преовлађују хришћански мотиви, а да се Лазина јасна и отворена усмереност ка Христу најбоље уочава у чувеној песми *Santa Maria della Salute* коју је спевао на врхунцу свог стваралаштва.

Овим предавањем отворен је нови циклус тема везаних за личност и дело Лазе Костића из угla из којег је до сада био мало помињан и мало знан.

На kraju вечери, оснивач и управитељ Фондације, Марина Милић Апостоловић, најавила је жељу многих да се изгради Лазанијанум центар у Ковиљу.

Марина Милић Апостоловић

ЕПАРХИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА Посета г. Милете Радојевића

На позив Епископа горњокарловачког Герасима, средином фебруара 2013. г. свештену Епископију горњокарловачку посетио је Милета Радојевић, директор Канцеларије за односе са Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије.

Ова посета је била прилика да се директор Канцеларије упозна са динамиком радова на обнови страдалих и девастираних храмова и црквених зграда, као и са тешкоћама са којима се Епархија горњокарловачка сучава приликом поврата национализоване црквене имовине.

Извор: Епархија горњокарловачка

У БЕОГРАДУ

Аспекти неоосманизма

У Задужбини Илије М. Коларца 6. марта 2013. г. започео је циклус предавања проф. др Дарка Танасковића, Аспекти неоосманизма. Тема првог предавања била је „Дефиниција и појам неоосманизма“. Снимак је досту-

пан на интернет адреси: <http://www.youtube.com/watch?v=QW4kRQn3vVc>. На следећим предавањима биће обраћене теме: „Култура неоосманизма“ (20.03) и „Неоосманализам и Балкан“ (27.03).

Данко Старахинић

У ШИБЕНИКУ

Опљачкан храм

У ноћи између 6. и 7. марта 2013. г. непознати починиоци су поскидали и однijeli bakarne oluke sa Храма Св. Спаса у Шибенику. Ово је други пут након обнове храма да непознати починиоци краду oluke sa ovog светог храма. Овај случај, као и многи други када је у питању пљачка и скрнављење православних храмова и гробаља у Епархији далматинској, показује да лоповима и криминалцима ни светиња дома Божијег не значи ништа. Да им је закон на путу бар један случај би био санкционисан и не би се увек говорило само о материјалној штети, извршеном полицијском увиђају и сачињеном записнику.

Извор: Епархија далматинска

У НОВОМ САДУ

Састанак координатора за веронауку

На иницијативу Катихетско-педагошког института при Православном богословском факултету Универзитета у Београду, у Новом Саду је 7. марта 2013. године одржан састанак представника Института и координатора за православну веронауку из епархија са простора Републике Србије. Састанку је присуствовала и грађа Снежана Павловић, представник Министарства просвете Републике Србије, и професор Емил Каменов, познати педагог и писац више књига из педагогије и методике наставе. У просторијама новосадске ЦО је вођен разговор о могућностима унапређења верске наставе, о плану и програму, уџбеницима и приручницима за православни катихизис и организовању семинара за усавршавање вероучитеља и катихета. У име Епископа бачког Г. Иринеја присутне је поздравио протојереј-ставрофор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први, а радом скупа је успешно координирао ђакон Златко Матић, координатор за вероноуку Епархије браничевске и члан Катихетско-педагошког института у Београду.

Извор: Епархија бачка

У БЕРЛИНУ

Свечаност у години Едикта

У Храму Св. Саве у Берлину, 9. марта 2013. г. одржан је концерт духовне музике поводом обележа-

Апел за помоћ

Свештеник Владимир Живковић из Бечмена има 33 године, отац је троје деце. О. Владимир је оболео од акутне мијелоидне леукемије и потребно му је клиничко лечење комбинованом хемиотерапијом које ће трајати око три недеље.

За одлазак и лечење потребно је прикупити 20.000 евра за хемиотерапију, док је за трансплантију коштане сржи потребно додатних 130.000 евра.

Епархија сремска покренула је акцију прикупљања средстава, а Епископ сремски Г. Василије је за прикупљање средстава овластио јереја Сретена Лазаревића, пароха румског (моб. 063426624).

вања 1700. годишњице Миланског едикта. Са благословом Патријарха српског Г. Иринеја, концерт су извели хор немачког парламента *Musikgemeinschaft Deutscher Bundestag* под вођством Жарка Булајића и храмовни хор Св. Стефан Дечански под вођством Љиљане Шурдиловић.

Пре почетка концерта присутни су обратио старешина храма Св. Саве, протојереј Вељко Гачић који је истакао значај овог јубилеја. Свечаности су присуствовали: амбасадор Србије у Берлину др Иво Висковић са сарадницима, Предраг Ђокић, министар-саветник у амбасади БиХ, потпуковник Александар Цера, војни аташе Србије у Берлину, представници Грчке, Евангелистичке, Римокатоличке и Јерменске цркве.

Извор: Радио Искон

НА КИМ Задушнице

Неколико стотина Срба је на Задушнице, у пратњи косовске полиције, обишло православно гробље у јужном делу Косовске Митровице, где су и овога пута затекли порушене споменике. Срби из централне Србије су, у организацији Канцеларије за Косово и Метохију, запалили свеће на гробљу у Ђаковици.

Верници су огорчени, јер је на српском гробљу у јужном делу Косовске Митровице уништено око 90 одсто споменика. Ту се умрли Срби

не сахрањују од 1999. године, док у северном делу града на албанском гробљу нема ниједног оштећеног споменика. „Данас смо видели овде још једну туту, још један бол, још једну муку, јер заиста они не знају да стану. Не само да су срушени споменици, већ су и мермерне плоче почеле да се носе са ових светих места, рекао је том приликом протојереј-ставрофор Милија Арсовић.

Извор: Епархија рашко-призренска

У САВА ЦЕНТРУ

Величанствен концерт

У име Патријарха српског Г. Иринеја, Епископ ремезијански Г. Андреј присуствовао је 10. марта 2013. г. концерту Уметничког центра *Талија* у београдском Сава Центру. Владика се одазвао позиву уметничког директора Драгана Пантелића и јереја Предрага Продића, старешине Храма Св. Великомученика Кнеза Лазара у Земуну Польу, упућеном поводом 15 година постојања овог друштва које наступа у нашој земљи и иностранству у сарадњи са Српском Православном Црквом и њеним свештенством.

Ђакон Драјан С. Танасијевић

Протојереј-ставрофор Станимир – Цане Апостоловић (1932-2013)

Бишедецијески ста-решина и парох Хра-ма Св. Архијакона Стефана у Великом Селу, а потом старешина и ду-ховник Храма Св. Јована Милостивог на гробљу Лешће, прота Цане био је један од најпознатијих и нај-омиљенијих свештеника Архиепископије београд-ско-карловачке. Његов животни пут и пастирски рад пројект многим искушењима и понижењима, још из богословских дана, могу да послуже за при-мер младим нараштајима – како се воли Црква, свој народ и поверена му па-ства. То су виделе и препо-знале и надлежне црквене власти које су га удостоји-ле највећег признања, од-ликовања правом ношења напрсног крста.

Његов животни пут и свештенички рад везани су за један леп црквени датум, односно празник Св. Јована Милостивог – прота Цане се родио 25. новембра 1932. у Врчину на овај празник; рукоположен је за свештеника на исти празник 1954. године, својим залагањем и трудом изградио је нови храм на гробљу Лешће, који је посвећен Св. Јовану Милостивом; одлико-ван је највишим одликовањем – правом ношења напрсног крста, 25. новембра 2000. године на дан освештања овог храма и попут овог дивног свети-теља целог живота непрестано помагао све који су му се обраћали за помоћ, чак и оне које никада пре тога није срео, а које нико није хтео да погледа.

У своме свештеничком раду имао је верног животног сапутника – Милојку Лужанин, кћерку Драгољуба Лужанина из Миоковца код Чачка, познатију целом престоном граду Београду и околини као *йојадија Мица*. Она је са њим пу-них 58 година делила свако добро и сва искушења која су доживљавали и на његовој првој парохији у Заклопачи, где је провео прве три године свога службовања, а потом у Великом Селу где је био све до 1. септембра 1995. године, односно свог пензионисања.

У свом пастирском раду поред попадије Ми-це, која му је била десна рука, имао је и другу,

исто тако вредну руку, кћерку – јединицу Вери-цу, на чијим рукама је и преминуо 27. фебруара ове године, у вечерњим часовима. Она му је по-магала у свему око спре-мања, одржавања светог храма, па чак и појала за певницом и друге појању подучавала.

Као парох великосел-ски и сланачки, скоро четрдесет година помагао је братству манастира Св. Архијакона Стефана у Сланцима до последњег дана. Када је обновљена Ђаконска слава, Св. Архијакон Стефан, прота и његова породица били су међу првим домаћинима. Њихов дом су редовно на овај празник посећивали блаженопочивши Патријарси Герман и Павле, а такође и многи Архијере-ји Српске Православне Цркве.

Као духовник Храма Св. Јована Милостивог са групом верних је ишао на поклоничко путовање светињама Русије и Украјине 2005. годи-не. Када је разрешен дужности духовника на гробљу Лешће, предавши својим наследницима нови освештани и опремљени храм, био је при-числен храму на Карабурми, где је највише во-лео да служи и где се осећао као у своме дому, окружен дивним братством и ученицима Беог-радске богословије, које је увек радо помагао и ангажовао као парох великоселски.

На опелу проти Станимиру Апостоловићу, чинодејствовао је, по благослову Патријарха српског Иринеја, Епископ хвостански Атанасије уз саслужење 22 свештеника и 3 ђакона а у присуству већег броја верника и поштовалаца противне породице. Од почившег проте Цанета опростио се и упутио речи саучешћа Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Епи-скоп хвостански Атанасије, а потом и против школски друг, прота др Жарко Гавrilović, који је дирљивим речима описао дане када су обоји-ца, на почетку своје службе имали страшна ис-кушења од тадашњег режима.

Прошођакон Стеван Рајајић

Литургијско богословље – савремени огледи

Нови зборник литургијског богословља

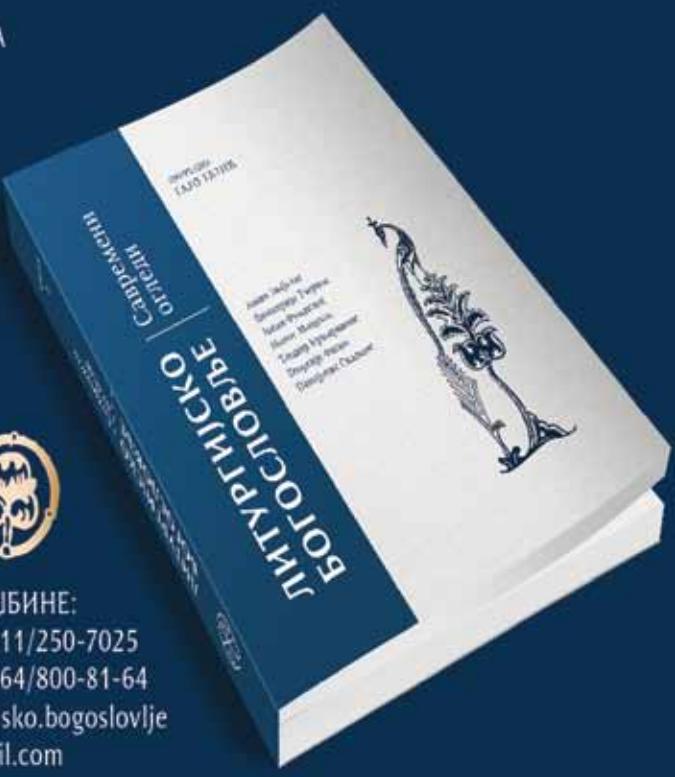
Благовољењем Божјим и са благословом Њ. Светости Патријарха српског г. Иринеја, уз препоруку и предговор Еп. Атанасија Јевтића, а у сарадњи са Службеним ласником, у рецензији др Ненада Милошевића, из штампе ће се у Недељу Православља појавити најновији Зборник литургијског богословља.

Овај зборник савремених огледа, које је приредио и са грчког превеоprotoјереј mr Гајић, садржи десет пробраних текстова из богословског опуса Комисије за Литургијску обнову Јеладске Цркве, чијом је делатном бригом о Цркви, њеном богослужењу, Светим Тајнама и сталној просветно-духовној надградњи свештенства, у нама сестринској Цркви до сада објављено преко двадесет томова драгоцене садржине излагања, расправа, дискусија и удубљивања у теме односа Евхаристије и Цркве, Евхаристије и Светих Тајни: крштења, миропомазања, свештенства, брака, покајања, свештеног упокојења, али и теме тумачења Свете Литургије и њеног правилног служе-

ња, као и настанка и развоја њених поједињих делова (проскомидије, поучног дела са значајем и улогом читања Светог Писма, Анафоре и др.) што све заједно, уз постојећи благослов и одобрење *Издавачке установе Светог Синода Јеладске Цркве*, омогућава и даљи наставак овог подухвата на радост и наше Цркве и читалаца у Србији.

Књига је посвећена вечном спомену часног лица почившег Еп. жичког Хризостома, његове љубави према богослужењу и ревновању за свеобухватни, црквено-светотајински преображај у Христу, јер је она била уједно и један од последњих рукописа које је припремао за објављивање и због чега се са својим благословом овом издању придружује и монашка обитељ манастира Хиландара чији је Еп. Хризостом био дугогодишњи монах и где се готово две деценије истинском служењу Богу у Духу и Истини.

mr Радослав Мијаиловић,
капшишта

КЊИГА |

Наруџбине:

т./ф. 011/250-7025
моб. 064/800-81-64
liturgijsko.bogoslovje@gmail.com

НОВО!

Евхаристија
Проскомидија
Кришење
Анафора

599 РСД

ПОПУСТ:
25% за епархије,
манастире и научне установе
20% за књижаре

ISBN 978-86-916483-0-5

ДОБРОЧИНСТВО

Београд, Добрињска 2
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

БУДИМПЕШТА - СЕНТАНДРЕЈА

03 - 06. април

ВАСКРС У СВ. ЗЕМЉИ

25. април - 10. мај

28. април - 06. мај

Јерусалим, Витлејем, Назарет...

БЕЧ 25 - 29. мај

ЦАРИГРАД - ИСТАНБУЛ

25. мај - 01. јун

ХИЛАНДАР

20 - 25. јун

ОСТРОГ сваког викенда

АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЗВОНА

електромоторни и
електромагнетни погон
програмирано и
даљинско укључивање

ЦРКВЕНИ САТОВИ

„GPS“ - сателитска синхронизација

063/ 315 841

MJ оп/ 30 76 245: 30 76 246
Инжењеринг

Земун, И. Џанкара 9/29

www.mj.rs

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:	ПТТ број и град:		
Адреса:	Држава, епархија:		
Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)
	Србија	Иностранство	
<i>Православље</i>	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
<i>Православни мисионар</i>	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
<i>Теолошки поједи</i>	900 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
<i>Гласник СПЦ</i>	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
<i>Светосавско звонце</i>	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија

ЛИГРАП Доо
34312 Белосавци, Топола
төл/факс +381 34 6883 502
моб. +381 63 602 536
+381 65 8073 135
www.ligrap.com
e-mail: livnicaligrap@yahoo.com